

Die Gaste

Sayı: 31 / Mart-Nisan 2014

3 Türkiyeli Göçmenlerin Global Sorunları

Geçen sayımızda yayınlanan makalelerde ortaya çıkan gerçek, Türkiyeli göçmenlerin yaşadıkları ülke neresi olursa olsun, sorunlarının ilk sırasında eğitim düzeyinin ve çocukların okul başarı oranlarının düşük olduğu gerçeğidir.

4 Ulus-Devlet İnşası, Okul Sistemi ve Pedagojik Eğitsel Davranış

Dr. Yeşim Kasap ÇETİNGÖK

Okul kurumunun ulus-devlet inşası ile birlikte gerçekleşen kurumsallaşması modernleşme öncesi köken unsuru ile elde edilen toplumsal statüye ulaşma olgusunun aşılabilmesi düşüncesine dayanmaktadır.

6 Eşik Varsayımı Geçerliliğini Nasıl Koruyor?

Ahmet ONAY

Bu varsayım, ikidilli bir çocuğun ikinci dilde ulaşacağı beceri seviyesinin onun ikinci dille ilk karşılaştığı zamandaki birinci dil seviyesine bağlı olduğu görüşünden hareket etmektedir.

14 Gitmek mi (Kalmak mı) Dönmek mi Zor?

Levent ERÇİN

Bugün hâlâ Türkiye'de yurtdışı göçten geriye dönenlerle ilgili yerleşmiş, kurumsallaşmış bir yardım/destek organizasyonu yok. Geriye dönenler, 30 yıl öncesinde olduğu gibi, yaşamları konusunda sağlam planlar, düzenlemeler, yatırımlar yapmadan, coşkuyla geri dönüyor.

Garp Cephesinde Yeni Bir Şey Yok!

Mayıs 2008'de yayın yaşamına başlayan *Die Gaste*'nin 1. sayısının ilk yazısı "*Almanya'da Entegrasyon ve Asimilasyon Tartışmaları*"ydı. Değişik kesimlerin bu konuya ilişkin görüşlerini doğrudan alıntılı olarak aktaran bu ilk yazının ardından 2.-4. sayılarda yoğun biçimde entegrasyon konusu işlendi. 5. sayıya geldiğimizde, "*Entegrasyon Özürlü Türkler*" yazısıyla bu konuda Alman toplumunun genel yargısı net biçimde ortaya

konuldu. Daha Thilo Sarrazin'in "*Almanya Kendisini Ortadan Kaldırıyor*" (*Deutschland schafft sich ab*) kitabının ortaya çıkmasına iki yıl vardı.

Die Gaste yayını sürdürdüğü ilk günlerde Alman kamu yönetimi anadilini tümüyle dışlayan bir sürece girdi. Bir dönemlerin Türk-Danışları nasıl ortadan kaldırıldıysa, Türkçe yapılan her türlü yayın da kamu alanında görünmez oldu. Türkiyelilere yönelik tek dilli (Almanca) yayınlar alabildiğine sürdürülürken, Türkçe yayınların ortadan kaldırılması, tüm Türkiyelilerin "artık" Almanca bildikleri ve anladıkları anlamına geliyordu.

Bu ortamda, sadece Türkçe yayın yapan *Die Gaste* olmadık eleştirilere maruz kaldı. Alman kamu yönetiminde egemen olan zihniyetten yola çıkanlar, Türkiyeli göçmen toplumuna hitap eden, onların sorunlarını ve çözüm yollarını ortaya koyan, tartışan, değerlendiren ve bilgilendiren Türkçe bir gazetenin gereksiz olduğunu ileri sürerken, kabul edebildikleri tek Türkçe yayın "reklam gazeteleri" oluyordu.

Ardından, Angela Merkel'in "*Almanya'da Almanca bilme-*

yen kimsenin yaşaması uygun olmaz. Yaşadıkları ülkenin dilini bilmeleri entegrasyon için ön koşul" hükmü geldi (2010).

Biz, *Die Gaste* olarak, her sayımızda ve düzenlediğimiz sempozyumlarda yabancı ya da ikinci dil öğreniminde anadilinin yeri ve önemi üzerinde ayrıntılı olarak durduk. Bunu, Alman kamu yönetimi açısından birincil öneme sahip olan "entegrasyon" bağlamında ele aldık ve "entegrasyonun ilk koşulu Almanca öğrenmektir" tezinin altının doldurulması gerektiğini belirttik. Eğer "entegrasyonun ilk koşulu Almanca öğrenmek" ise, yapılması gerekenin göçmenlere Almanca öğretmek olduğunu söyledik. Sorunun da tam bu noktada ortaya çıktığının altını çizdik.

Sorun, göçmenlerin, özel olarak da Türkiyeli göçmenlerin Almanca öğrenmeleri sorunuysa, bunun ilk koşulunun bugüne kadar uygulanan *submersion* programının ("batırma yöntemi") başarısız olduğunun ve ancak anadili temelinde dil öğreniminin gerçekleşebileceğinin kabul edilmesi gerektiğini belirttik. Bu temelde, *Die Gaste* olarak, Alman kamu yönetiminin duymazlıktan ve görmezlikten geldiği "*Anadili Temelinde Almanca Öğrenim Projesi*"ni ortaya koyduk.

2011 yılında gerçekleştirdiğimiz sempozyumda "*Göçmen Topluluklarının Eğitim ve (Ana) Dil Öğrenim Anlayışları*"ni masaya yatırdık. Sorunun sadece Türkiyeli göçmenlerin, yani "entegrasyon özürülü Türkler" in değil tüm göçmenlerin ortak sorunu olduğu bu sempozyumda açık biçimde görüldü. 30. sayımızda değişik ülkelerdeki Türkiyeli göçmenlerin eğitim sorunlarına ilişkin yayınlanan makalelerle de, sorunun sadece Almanya'ya özgü olmadığı, tüm göç toplumlarının ortak bir sorunu olduğu ortaya konuldu.

Die Gaste'nin yayına başladığı 2008 yılından bugüne geldiğimizde, artık yabancı dil öğreniminde ve toplumsal ilişkilerin gelişiminde anadilinin yeri ve önemi tartışmasız bir konuma yerleşti. Alman eğitim sistemi anadilini ne denli dışlamışsa, anadili o denli önem kazandı.

Die Gaste, tüm bu süreçte, göçmenlerin anadili sorunlarına, anadilinin ikinci dil öğrenimindeki yerine ilişkin yayınları yanında ve paralelinde dil, eğitim ve entegrasyon sorunlarına ilişkin değişik yaklaşımların ortaya konulduğu ve tartışıldığı bir platform görevini yerine getirdi. Dil, eğitim ve entegrasyon konularında kullanılan kavramlara açıklık getiren, ortak terimlerin geliştirilmesini sağlayan, tartışan ve bilgilendiren değişik makaleler yayınlandı. Prof. Dr. İnci Dirim'in 20. sayıda yayınlanan "Çok Dillilik Alanında

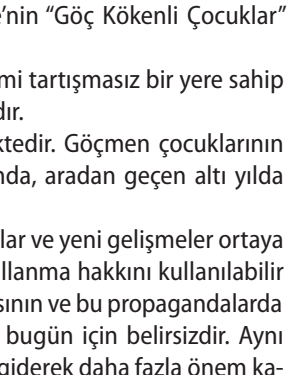
Kullanılan Terimlere Eleştirel Bir Bakış" makalesi gibi, 30. sayıda yayınlanan Prof. Dr. Frank-Olaf Radtke'nin "Göç Kökenli Çocuklar" ("*Kinder mit Migrationshintergrund*") terimine ilişkin yazısı bunun en tipik örnekleri olmuştur.

2008-2014... *Die Gaste* 30 sayıyı geride bıraktı. Bu süre içinde dil öğreniminde anadilinin yeri ve önemi tartışmasız bir yere sahip oldu. Belki de *Die Gaste*'nin en önemli etkisi, anadilinin böylesi bir konuma ulaşmasının sağlanmış olmasıdır.

Ancak Alman eğitim sistemi anadilini dışlayan eski geleneksel çizgisini sürdürmeye devam etmektedir. Göçmen çocuklarının eğitim başarısızlıklarında aileleri sorumlu gören yaklaşım varlığını sürdürmektedir. Bu açıdan bakıldığında, aradan geçen altı yılda fazlaca bir şeyin değişmediğini, pek çok şeyin olduğu gibi kaldığını söyleyebiliriz.

Tüm bu değişmezlik içinde varlığını sürdüren dil, eğitim ve entegrasyon sorunları yanında yeni sorunlar ve yeni gelişmeler ortaya çıkmaya başlamıştır. Özellikle Türkiye'deki seçimlerde Türkiyeli göçmenlerin buldukları ülkelerde oy kullanma hakkını kullanılabiliyor hale getirilmesi yepyeni bir durum yaratmaktadır. Türkiye'deki seçim propagandalarının yurtdışına taşınmasının ve bu propagandalarda Türkçenin (anadilinin) kullanımının Türkiyeli göçmen toplumu üzerinde nasıl bir etkide bulunabileceği bugün için belirsizdir. Aynı biçimde, dil öğrenimi konusunda anadilinin yeri ve konumu yanında çocukların eğitim (okul) başarısızlığı giderek daha fazla önem kazanmaya başlamıştır.

Türkiyeli göçmenlerin çözülmemiş temel sorunları yanında bunlar da, anadili temelinde dil öğrenimi sorununu alabildiğine ivedi bir sorun haline getirmektedir. *Die Gaste*'nin, Türkiyeli göçmenlerin ekonomik, toplumsal, eğitimsel, siyasal ve kültürel sorunlarının ve çözüm yollarının ortaya konulduğu platform olma işlevi daha da önem kazanmaktadır. Belki de değişmeden kalması gereken tek şey bu olacaktır.

DIE GASTE

İKİ AYLIK TÜRKÇE GAZETE

TÜRKISCHE ZEITUNG

ERSCHEINUNGSWEISE: ALLE ZWEI MONATE
Unentgeltlich

ISSN 2194-2668

Herausgeber: Initiative zur Förderung von Sprache und Bildung e.V.

DİL VE EĞİTİMİ DESTEKLEMEK
İÇİN İNİSİYATİF e.V.

YAYIN SORUMLULARI (VİSDP):

ENGİN KUNTER (Frankfurt Üniversitesi)
ZEYNEL KORKMAZ (Duisburg/ Essen Üniversitesi)

YAYIN KURULU/REDAKTION:

ENGİN KUNTER (Frankfurt Üniversitesi)
GÜLDEN GÜNGÖR (Frankfurt Üniversitesi)
OZAN DAĞHAN (Duisburg/ Essen Üniversitesi)
MICHAEL JOOS (Darmstadt Üniversitesi)
NERİMAN ORMAN (Marburg Üniversitesi)
SİNEM ULUTAŞ (Marburg Üniversitesi)

Posta Adresi:
Postfach 16 02 36
60065 Frankfurt/Main

İnternet Adresi:
www.diegaste.de

E-Posta/Mail:
diegaste@yahoo.com

Banka Bilgileri:
IBAN: DE8930050110100546
8796
BIC: DUSSEDDXXX

Dizgi/Layout: Die Gaste Verlag
Baskı/Druck: Hürriyet-Deutschland

İÇERİK

Garp Cepesinde Yeni Bir Şey Yok!	1	Die Gaste
Türkiyeli Göçmenlerin Global Sorunları	3	Die Gaste
Ulus-Devlet İnşası, Okul Sistemi ve Pedagojik Eğitimsel Davranış	4	Dr. Yeşim Kasap Çetingök
Dilin Gücü Üzerinden Kimliğin Oluşumu	5	Neriman Orman/Sinem Ulutaş
Eşik Varsayımı Geçerliliğini Nasıl Koruyor?	6	Ahmet Onay
1.-30. Sayı Yazarlar Dizini	7	Die Gaste
Farklı Diller ve Kültürlerden Deyim ve Atasözlerindeki Kadın Resimleri...	11	İmdat Ulusoy
Veli Akademisi	12	Prof. Dr. Havva Engin
Yüksek Vasıflı Göçmenlere Akademik Ek Nitelik Kazandırılması	13	Dr. Anna Katharina Jacob
Gitmek mi Zor, (Kalmak mı) Dönmek mi? II	14	Levent Erçin
Stuart Hall	15	Kitap/Die Gaste
Türkler Sansasyonel Politik Diziye Kilitlendiler	16	The New York Times

Türkiyeli Göçmenlerin Global Sorunları

Die Gaste

Geçen sayımızda (30. sayı, Ocak-Şubat 2014) "Türkiyeli Göçmenlerin Globalizmi" bağlamında ABD'den İngiltere'ye, Avustralya'dan Avusturya'ya, Fransa'dan İsviçre'ye kadar dünyanın değişik ülkelerinde yaşayan Türkiyeli göçmenlerin eğitim sorunlarını akademisyenlerin bakış açısından ele aldık.

Bu makalelerde ortaya çıkan gerçek, Türkiyeli göçmenlerin yaşadıkları ülke neresi olursa olsun, sorunlarının ilk sırasında, eğitim düzeyinin ve çocukların okul başarı oranlarının düşük olduğu gerçeğidir. Bu açıdan, çocukların eğitim düzeyinin ve okul başarı oranlarının düşüklüğü dünya çapındaki Türkiyeli göçmenlerin ortak, yani global sorunu durumundadır.

Avusturya'yı ele alan makalede (Dr. Yeşim Kasap Çetingök), Türkiyeli göçmen çocuklarının okul başarı oranının düşüklüğü, Avusturya'daki politik söylemlerde ve bilimsel yazında, "ailelerin ekonomik-sosyal konumları"yla ilişkilendirildiği belirtilerek, bunun da asıl olarak göçmen ailelerinin eğitime yeterince önem vermemeleri ve kendi eğitim durumlarının yetersizliğiyle açıklandığı vurgulanmaktadır.

Benzer bir değerlendirme, Fransa'daki Türkiyeli göçmen aileler için de yapılmaktadır. Prof. Dr. Mehmet Ali Akıncı'nın makalesinde yer almaktadır. Makalede, Fransa'daki eğitim sisteminin diğer Avrupa ülkelerinden görece daha iyi durumda olmasına rağmen, "ne yazık ki birçok ailenin eğitime fazla önem vermediği", "çocuklarıyla yeteri kadar ilgilenmediği"nin ortaya çıktığı belirtilmektedir.

Avustralya'ya ilişkin makalede (Derya Özkul), "Türkiyeli göçmen çocuklarının düşük eğitim seviyesi, literatürde ailelerin İngilizce dilindeki yetersizlikleri ve çocuklarının okullarıyla yeteri düzeyde ilgilenmemeleri gibi nedenlerle açıklandığı" vurgulanmaktadır.

Türkiyeli göçmenlerin İsviçre'deki durumlarını irdeleyen Dorit Griga, "Türk vatandaşlığına sahip insanların, ortalama olarak daha düşük bir eğitim seviyesine sahip" olduklarını belirtirken, benzer bir sonuca ulaşmaktadır.

Kısacası, Türkiyeli göçmen çocuklarının okul başarı oranlarının düşüklüğünün nedeni olarak, ailelerin eğitime yeterince ilgi göstermemeleri, ülkenin egemen toplumsal yaşamıyla bağlantı kurmamaları ve nihayetinde kendilerinin eğitim seviyelerinin düşüklüğü gösterilmektedir.

Türkiyeli göçmen çocuklarının okul başarılarının düşüklüğüne ilişkin ikinci ortak ("global") olgu ise, yetersiz dil öğrenimidir.

Yetersiz dil öğrenimi de, bir kez daha ailelerin durumuyla ilişkilendirilmekte ve ailelerin eğitimle yeterince ilgilenmemelerinin bir sonucu olarak gösterilmektedir.

Geçen sayımızda yayınlanan makaleler, Türkiyeli göçmenlerin buldukları ülkeler-

deki eğitsel sorunlarını genel olarak ortaya koyduğundan, yetersiz dil öğreniminin nedenleri gereğince irdelenmemiştir. Almanya deneyiminden çok iyi bildiğimiz gibi, göçmen çocuklarının yetersiz dil öğrenimi, keskin genetik ya da zihinsel gerilikle açıklanamamaktadır. Her ne kadar bir dönem Almanya'da egemen olan bu gerici ve belli ölçüde ırkçı yaklaşım sonucunda pek çok göçmen çocuğu *sonderschule*lere gönderilmişse de, bunun yalın bir önyargıya dayandığı açık biçimde ortaya çıkmıştır.

Ailelerin çocukların eğitimiyle yeterince ilgilenmemeleri yetersiz dil öğreniminde etkin bir unsur olduğu söylenebilir de, benzer durumun yerleşik toplumun alt sosyal katmanlarında da yaygın olduğu bir gerçektir. Ancak en temel unsur, göçmen çocuklarının yetersiz dil öğrenimi kesin ve açık bir olgu ise, bu olgu, yerleşik toplumun kamu yönetiminin bu olguyu ortadan kaldırmak ya da asgari düzeye indirmek için gerekenleri yeterince yapmadığını göstermektedir.

Türkiyeli göçmen çocuklarına ilişkin üçüncü ortak/global olgu, anadiline ilişkindir.

Çocukların buldukları ülkenin toplum dilindeki yetersizlikleri, aynı zamanda anadili yetersizliğiyle de örtüşmektedir. Anadili yetersizliği, hiç şüphesiz, sosyal ve kültürel sorunlar yaratmaktadır. Bu da, giderek yönetilemez ya da yönetilmesi zor olan yeni kuşakların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Toplum dili ve anadilindeki yetersizlik, en açık biçimiyle "iki yarım-dillilik" olarak belirlenmektedir. Bunun sonucunda, sadece kendi aralarında ve kendilerine özgü bir dille iletişimde bulunan, dolayısıyla yerleşik toplumla olduğu kadar, kendi toplumsal yapıyla da iletişimi olmayan yeni göçmen kuşağı ortaya çıkmaktadır.

Anadili konusundaki ortak/global sorun, bulunan ülkelerin kamu yönetimleri ve eğitim kurumları tarafından da kabul edilmiştir. Bu kabul edilmiş sonucunda, hemen hemen tüm ülkelerde, Türkçe ve Türk Kültürü adında dersler ya da kurslar düzenlenmektedir. Yayınlanan makalelerde açık biçimde ortaya konulduğu gibi, Avusturya, İsviçre, Almanya ve Fransa'da T. C. konsoloslukları tarafından görevlendirilen Türkçe öğretmenlerinin ders verdiği, haftada 2 saat ve *okul saatleri dışında, birleştirilmiş sınıflarda* Türkçe ve Türk Kültürü dersleri bulunmaktadır. İngiltere ve ABD'de "hafta sonu okulları"nda Türkçe anadili olarak öğretilmektedir. Avustralya'da Türkçe dersleri, "Cumartesi Okulları" adı altında kültürel ve dini dernekleri tarafından verilmektedir.

Bunlardan çıkan sonuç ise, anadili dersleri ya da kurslarının, tüm ülkelerde, resmen kabul edildiği, ama okul dışı bir eğitsel faaliyet olarak ve Türkiye Milli Eğitim Bakanlı-

ğının belirlediği çerçevede yürütüldüğüdür.

Bu üç ortak/global olgu, yani ailelerin çocukların eğitimiyle yeterince ilgilenmemeleri, yerleşik toplumun dilinin yeterince öğrenilememesi ve anadilindeki yetersizlik çözümlenmesi gereken üç ana sorunu oluşturmaktadır.

Her şeyden önce ailelerin çocuklarının eğitimiyle ilgilenmeleri sağlanmak zorundadır. Bunun arka planında Türkiyeli göçmen toplumunun para biriktirmeciliğinin (tasarruf) yattığı gözden kaçırılmamalıdır. İkinci olarak, yerleşik toplumun eğitim sistemi içindeki ayrımcılık çocukların ilerleyebilmelerini zorlaştırmaktadır. Bu da, Türkiye'nin tersine, çocuklar için eğitime dayalı bir gelecek kurma eğilimlerini ortadan kaldırmaktadır.

İkinci olgu/sorun, toplum dilinin yeterince öğrenilememesidir. Bu da, Bizim Die Gaste olarak geliştirdiğimiz "Anadili Temelinde Almanca Öğretim Projesi"nin bu sorunun çözümünde kilit öneme sahip olduğunu göstermektedir.

Üçüncü olgu/sorun olarak anadilinin yetersizliği ve buna bağlı olarak ortaya çıkan "yarım-dillilik" konusundaki en çarpıcı öneri, İngiltere'yi irdeleyen İsa Tözün'ün makalesinde ifade edildiği gibi, hafta sonu okullarında da olsa, anadili derslerinin mevcut ülkenin *ders müfredatına paralel olarak* geliştirilmesidir. Bu konuda Almanya'da oldukça yaygın olarak savunulan çözüm/öneri ise, anadili dersinin *zorunlu ders* haline getirilmesidir.

Bu üç olgu/sorun, Türkiyeli göçmenlerin tüm ülkelerde karşı karşıya kaldıkları ortak sorunlar olarak belirginleşmektedir. Ancak çözüm konusunda ne kuramsal ne de uygulamalı bir netlik mevcut değildir. Bugüne kadar, özellikle göçün 50 yılını geride bırakmış olan Almanya'da giderek daha çok kabul gören tek şey, eğitsel başarıda ve yabancı dil öğreniminde anadilinin ne kadar önemli olduğu gerçeğidir. Bu gerçeğin daha çok kabul görmesi hiç tartışmasız önemli bir gelişmedir. Ama buna rağmen, anadili öğrenimi hala konsolosluklar tarafından sağlanan öğretmenlerle yürütülen okul dışı bir faaliyet olarak kalmayı sürdürmektedir. Sadece anadili öğrenimi konusunda bile daha alınması gereken çok mesafe bulunmaktadır. Yine de anadilinin ikinci dillerin öğrenilmesinde etken bir unsur olduğu düşünülecek olursa, bu konudaki kabullerin bile ileriye doğru atılmış önemli bir adım olduğunu söyleyebiliriz.

Türkiyeli göçmenlerin Almanya serüveni 50 yıllık bir geçmişe sahiptir. Bu nedenle, Almanya, diğer ülkelerdeki Türkiyeli göçmenler için zengin bir laboratuvarıdır. Yani Almanya serüveni ve Almanya için ortaya konulanlar, diğer ülkelerdeki Türkiyeli göçmenler için bir örnektir. Almanya'ya ilişkin anlatılanlar, aslında onların hikayesidir.

Geçen sayımızda (30. sayı, Ocak-Şubat 2014) "Türkiyeli Göçmenlerin Globalizmi" bağlamında ABD'den İngiltere'ye, Avustralya'dan Avusturya'ya, Fransa'dan İsviçre'ye kadar dünyanın değişik ülkelerinde yaşayan Türkiyeli göçmenlerin eğitim sorunlarını akademisyenlerin bakış açısından ele aldık.

Bu makalelerde ortaya çıkan gerçek, Türkiyeli göçmenlerin yaşadıkları ülke neresi olursa olsun, sorunlarının ilk sırasında, eğitim düzeyinin ve çocukların okul başarı oranlarının düşük olduğu gerçeğidir. Bu açıdan, çocukların eğitim düzeyinin ve okul başarı oranlarının düşüklüğü dünya çapındaki Türkiyeli göçmenlerin ortak, yani global sorunu durumundadır.

Ulus-Devlet İnşası, Okul Sistemi ve Pedagojik Eğitsel Davranış

Dr. Yeşim Kasap ÇETİNGÖK Innsbruck Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü

Almanca dilinde eğitim bilimleri dalında yapılan tartışmalarda 80'li yıllardan itibaren 'kompetent' (yeterlilik) kavramı eğitim ve öğretimi amaçlayan profesyonel eğitsel davranışların tanımlanmasında kullanılmaktadır. Bu kavram eğitmenin kişisel özellik ve belirli olgu ve alanlardaki bilgisini belirlemeyi amaçlamakta ve eğitsel davranışın 'etkili olması' gerektiği önerisinden hareket etmektedir. *Kompetent* olan profesyonel kişinin sadece bilgi sahibi değil, aynı zamanda pratikte ortaya çıkabilecek herhangi bir problemi de çözebilecek kapasiteye sahip olduğu düşünülmektedir (Klieme 2003). Bu şekilde profesyonel eğitsel davranışlar kurumların (örgütlerin) toplumsal fonksiyonlarının ötesinde, bir başka deyişle, bürokrasinin dışında kurgulanmaktadır. Bu kavram göç kökenli klientel için 'kültürlerarası yeterlilik' kavramına dönüştürülmektedir. Azınlık kültürleri ve göç kökenli bireylerin toplumdaki konumları hakkında bilgi edinilerek (bkz. Mecheril 2004) ya da göç edilen ülkedeki çoğunluğun toplumsal kültürü hakkında farkındalık yaratılarak (bkz. Hamburger 2000), eğitsel davranışların 'başarılı' olacağı öne sürülmektedir.

Profesyonel eğitsel davranışı sadece bu boyutta ele almak mümkün müdür? Eğitmenin kişisel özellikleri, azınlık kültürü hakkındaki bilgisi veya kendi kültürü hakkındaki farkındalığı eğitsel davranış şartlarının sadece bir boyutudur. Eğitimi amaçlayan bu davranış biçimi belirli kurumsal şartlar altında, belli bir konuya yönelik, profesyonel kişi ile *klientel* arasında gerçekleşen bir iletişim ve bilgi aktarımı süreci olduğundan hareketle (bkz. Kade/Lüders 1996), "kültürlerarası yeterlilik" kavramının eğitsel davranışı oldukça dar bir çerçevede ele aldığı söylemek mümkündür. Bir çok etken çerçevesinde gerçekleşen bir iletişim sürecini önceden belirli normlar veya amaçlar doğrultusunda belirlemek söz konusu değildir. Pedagojik iletişimde sadece profesyonel kişi için değil, aynı zamanda *klientel* için de iletişimi sürdürebilecek birçok alternatif söz konusudur. Her ikisi de bu alternatiflerden sadece birini seçmektedir. Bu seçme özgürlüğü aynı zamanda profesyoneller için uygun olmayan bir davranış seçme riskini de beraberinde getirir. Luhmann (1986) bu gerçekliği "Kontingenz" kavramı ile açıklamaktadır.

Bu profesyonel eğitsel iletişim hakkındaki teorik çerçeve okul kurumunda ele alınırsa, akla gelebilecek ilk soru, okuldaki profesyonel eğitsel davranışta hangi kurumsal gerçekliğin etkin olduğu sorusudur. Bu soruya okul sisteminin tarihsel süreçte oluşumunu irdeleyerek cevap vermek mümkündür. Okul kurumunun ulus-devlet inşası ile birlikte gerçekleşen kurumsallaşması modernleşme öncesi köken unsuru ile elde edilen toplumsal statüye ulaşma olgusunun aşılacağı düşüncesine dayanmaktadır. Modernleşme süreci 18. yüzyıldan itibaren eğitim ve öğretim hakkını da beraberinde getirmiş ve okula gitme zorunluluğu benimsenmiştir. Okul sistemi bu süreçle belirli eğitim ve öğretimi yöneten, dağıtan ve sunan bir görev üstlenmiştir. Bu tarihsel yapılanma ile yeni nesillerin okul kurumlarından aldıkları sertifikalar toplumdaki sosyal konumlarını belirlemektedir. Okul kurumunun modern toplumlardaki fonksiyonu bu anlamda öğrencilerin gösterdikleri başarıya göre elenmesidir. Okul sisteminin kuruluşunda kamuoyuna sunulduğu gibi bir eşitlik sağlayamadığı bilinen bir gerçekliktir. Göç kökenli nesiller örneğinde kendi ailelerinin statülerinden bağımsız sosyal bir statü kazan-

“ Bu profesyonel eğitsel iletişim hakkındaki teorik çerçeve okul kurumunda ele alınırsa, akla gelebilecek ilk soru, okuldaki profesyonel eğitsel davranışta hangi kurumsal gerçekliğin etkin olduğu sorusudur. Bu soruya okul sisteminin tarihsel süreçte oluşumunu irdeleyerek cevap vermek mümkündür. Okul kurumunun ulus-devlet inşası ile birlikte gerçekleşen kurumsallaşması modernleşme öncesi köken unsuru ile elde edilen toplumsal statüye ulaşma olgusunun aşılacağı düşüncesine dayanmaktadır. ”

malarının oldukça zor olduğu, bilimsel araştırmalarla uzun süreden beri kanıtlanmaktadır. Bu gerçek, okul sisteminin tarihsel inşası ile nasıl ilişkilendirilebilir? Okul modernleşme sürecinde, yalnızca yukarıda sözü edilen fonksiyonları değil, aynı zamanda ulus-devletin vazgeçilmez bir ögesi olarak, ulus bilincini de oluşturmak ve devamını sağlamak görevi de üstlenmiştir. Her ulus-devlet prensipleri, bir başka deyişle, ulusal kültür okulların müfredatlarında tarihsel anlatımlarda, günlük olayları tarihle ilişkilendirme çabalarında vb. pratiklerde yeniden kurgulanmaktadır. Okul sistemi homojen yapılanma prensibine dayalıdır. Tıpkı sınıfların yaşa göre dağılım prensibinde olduğu gibi, homojen bir yapılanma ırk, dil ve din öğelerinde de benimsenmiştir. Hall (1997) ulus-devletin homojen yapılanmasında, farklı kültürlerin hiçbir zaman temsil edilemeyeceğini vurgulamaktadır. Homojen yapı semboller ve temsillerle söylemsel olarak oluşturulmuş ve yeniden üretilmektedir. Ulusal kültür (tek dil, tek din ve tek ırk) söylemi belirli anlamlar üretmekte ve o bölgede yaşayan bireyin davranış ve kavrayış tarzını etkileyip biçimlendirmektedir. Okul müfredat programlarında tek dil, tek kültür ve tek ırk kategorileri, bir başka deyişle bilgisi, satır aralarında kurgulanmıştır (bkz. Kunz 2000). Bu yapılanmanın her ulus-devlet için nasıl şekillendiğinin ve diğer unsurların nasıl dışlandığının incelenmesi ayrı bir araştırma alanıdır.

Ancak Almanya örneğinde göç kökenli öğrencilerin eğitim ve öğretim haklarından eşit ölçüde yararlanmasında bu yapılanmanın etkin olduğunu söylemek mümkündür. Okul başarılarının değerlendirilmesinde bu yapılanma olumsuz bir etken teşkil etmektedir. Göç kökenli bir öğrenci için, ulus devlet yapılanmasına dahil edilen (Almanca dili konuşan, Avrupa dinine sahip, Alman kökenli) bir öğrenci ile aynı başarıyı göstermesine rağmen, daha düşük seviyede bir okul için tavsiye kararı verilebilmektedir. (bkz. Kasap Çetingök 2013). Okul kurumunun fonksiyonu çerçevesinde gerçekleşen bu kararlar, gerek danışmanlık görüşmelerinde velilere veya bu kararların kamuoyuna sunulmasında (Gomolla/Radtke 2007) dil, ırk, din ve aile yaşantılarına yönelik farklılık konstrüksiyonlarına dayandırılmaktadır.

Giriş bölümünde sözü edilen 80'li yıllardan beri öğretmenlerin yeterliliğini ön plana çıkaran önerilerin bu

bağlamda yetersiz kaldığını söylemek mümkündür. "Kültürlerarası yeterlilik" kavramı profesyonel eğitsel iletişimde farklı kültürler değer verilmesi, kültürel farklılıkların profesyonel kişi tarafından bilincine varılıp aşılması gibi önerilere yer vermektedir. Bu perspektifle aynı şekilde okul programlarında da "kültürlerarası eğitim" anlayışının yer alması gerektiği vurgulanmaktadır. Çokkültürlü toplum tanımından hareketle eşitlik kavramı, bu bağlamda demokratik değerler ve modern birey tanımları kapsamında var olma ve kendini temsil etme hakları olarak görülmektedir. Bu bağlamda, homojen tek kültürlülük konstrüksiyonundan hareketle hoşgörü ve kabul gibi değerler ön plana çıkarılmaktadır (bkz. Hamburger 2000). Ancak bu değerlerin savunulması, okulun ulus-devletle ilişkili homojen yapısını sorgulamaya yönelik olmadığı gibi, okulun toplumsal fonksiyonunu da gözardı etmektedir. Bu konseptte dikkate alınmayan diğer bir soru ise, bu toplumsal söylemlerin bir mikro yapı olan okul içi iletişimlerde ne kadar etkin olabileceğidir. Profesyonel çalışan kişiler "tektiplilik" kurgusunu içeren ulusal söylemlerin etkisindedir ve bu kurguda gerçekleşen sosyalleşme süreci, çeşitliliği farklılık olarak algılamaya zemin oluşturabilmektedir. Bu bağlamda, pedagojik alanda profesyonel olarak çalışan öğretmenler için diğer dil, ırk, köken veya dinleri farklı algılamalarının, kurgulanan ulusal siyasal bir söylemin sonucu olabileceğinin farkında olmaları önem kazanmaktadır. Bu farkındalık hoşgörü ve tolerans önerilerinin ötesinde, eşitliğin eğitim ve öğretim alanında sağlanmasında daha etkin olabilecektir. Çünkü başarılı göç kökenli öğrencilerin siyasal alanda kurgulanan, homojen yapılanmaya dayalı bir söylemin kurbanı olarak düşük seviyedeki okullara gönderilmemesi gerektiği her profesyonel eğitmenin onaylayabileceği bir önermedir.

Kaynakça

- Kade, J./Lüders, C. (1996). Lokale Vermittlung. Pädagogische Professionalität unter den Bedingungen der Allgegenwart medialer Wissensvermittlung, in: Combe, Arno/Helsper, Werner (Hg.): Pädagogische Professionalität. Untersuchungen zum Typus des pädagogischen Handelns, Frankfurt am Main, 887-923.
- Kasap Çetingök, Y. (2013). Methodologische Reflexivität oder die Reflexion der Methode? In: Langer, Phil C., Kühner, Angela & Schweder, Panja (Hg.): Reflexive Wissensproduktion. Anregungen zu einem kritischen Methodenverständnis in qualitativer Forschung. Springer VS/Wiesbaden S. 137-154.
- Gomolla, M./Radtke, F.-O. (2007). Institutionelle Diskriminierung. Die Herstellung ethnischer Differenz in der Schule. Wiesbaden.
- Kunz, T. (2000). Zwischen zwei Stühlen. Zur Karriere einer Metapher. In: DISS, 229-252.
- Luhmann, Niklas (1986). Systeme verstehen Systeme, in: Luhmann, Niklas/Schorr, Karl-Eberhard (Hg.), Zwischen Intransparenz und Verstehen, Fragen an die Pädagogik, Frankfurt am Main, 72-117.
- Mecheril, Paul (2004). Grenze und Bewegung, in: Mecheril, Paul: Einführung in die Migrationspädagogik, Weinheim/Basel.
- Hamburger, Franz (2000). Reflexive Interkulturalität, in: Hamburger, Franz/Kolbe, Fritz-Ulrich/Tippelt, Rudolf (Hg.), Pädagogische Praxis und erziehungswissenschaftliche Theorie zwischen Lokalität und Globalität. Festschrift für Volker Lenhart zum 60. Geburtstag, Frankfurt am Main, 191-200.
- Hall, S. (1997). The spectacle of the 'other', in: Ders. (Hrsg.): Representations. Cultural presentations and signifying practices. London. Sage, S. 223-290.
- Klieme, E./Avenarius, H./Blum, W./Döbrich, P./Gruber, H./Prenzel, P./Te-north, H.E./Reiss, K./Riquarts, K./Rost, J. Vollmer, H. J. (2003). Zur Entwicklung nationaler Bildungsstandards. Eine Expertise. Bonn.

Dilin Gücü Üzerinden Kimliğin Oluşumu

Neriman ORMAN/Sinem ULUTAŞ

Geçen ay kaybettiğimiz ünlü pedagog, sosyolog ve kültür araştırmacısı Stuart Hall (2004) ideoloji, kimlik, temsil üzerine yaptığı çalışmasında “özdeşim” (*Identifikation*) ve “kimlik” (*Identität*) kavramlarını, diyalektik bakış açısından henüz araştırılmadığından klasik kavram anlayışı üzerinden ele almıştır. Bu bağlamda özdeşim ve kimlik kavramı bir paradigma oluşturmaktan daha çok paradoks bir yöntemle ele alınmalıdır ve okunmalıdır. Böylelikle toplumsal değişim olgusu da kimlik anlayışına dayanmaktadır, yani kimlik de hareket içindedir ve bu süreç içinde değişkendir: Bu durumda kimlik kavramını daha iyi anlayabilmek için ilk önce özdeşim kavramını ele almak ve incelemek gerekir.

Analitik söylemde özdeşim, bir oluşumdur ve bu oluşum sonsuz bir süreçtir (bkz. Hall 2004, s. 169). Genellikle özdeşim kavramı altında “soy” ve “köken” kavramları anlaşılır ve bu kavramlar doğrultusunda kullanılır. Ancak özdeşim kavramı kendi içinde paradoks bir tutum yansıtmaktadır. Diğer ifadeyle, insan aslında olmak istemediği bir şey/bir kişi olmak ister. Ayrıca Stuart Hall, bir tarafta klasikleşmiş özdeşim anlayışını tam olarak temel alınması gerektiğini, öbür taraftan ise kimlik hakkındaki düşüncelerimizi uzun dönemli bir bakış açısı doğrultusunda yeniden kavramamız gerektiğini vurgular. Yukarıda belirtildiği gibi, özdeşim, hareket halinde olup, bu süreç içinde durmaksızın değişir ve bu anlamda kimlik de zaman içinde değişir.

Her şeyden önce kimlik, yani kimliğin oluşumunda etken olan, ortak tarih, ortak kültür ve ortak dil gibi kaynaklar üzerinde kendini inşa eder. Bu durumda “soy”/“köken” önemli değildir. Önemli olan burada bir birlikteliğin oluşmasıdır. Eleştirel bakış açısından ele alacak olursak, böyle bir düşünce, birlikteliğe yol açmaktadır ve ardından bu durum ötekileştiricidir, yani azınlığı dışlayarak birleşmeye yardım eder ve destekler. Bunun yerine kimliğin bir birliktelik olmadığını bilmek ve bu anlamda kabul etmek gerekir.

Kimliğin oluşumunu farklılık/ötekileştirmek, birbirine kilitlenmek ve karşıtlıklar belirlemektedir. Bu olgular ya da tutumlar kendisini söylem(ler)de, eylem(ler)de ve alınan pozisyon(lar)da gösterir. Kimliğin oluşumu, bir tarafta aşırı tarihselleşmeye dayanır, öbür taraftan ise devamlı bir süreç, değişim ve dönüşüm, yani hareket halinde olduğunu gösterir (age, s. 170 f.). Bu nedenden dolayı, kimlik, daha çok dış etkenli bir oluşum sağlar, içe yönelik değildir. Burada eleştirilmesi gereken konu, gerçekte özdeşim ve kimliğin ideolojik bakış açısından soyut bir düşünce olmasıdır. Bu durum, örneğin okullarda boy göstermektedir. Böylelikle kimlik farklılaştırılmanın/ötekileştirilmenin temeli üzerine inşa edilir, ve aşırı derecede rahatsız edici gözlemlenmeye yol açar: “Her terimin ‘olumlu’ anlamı ve buna bağlı ‘kimlik’ –diğerleriyle ilişkide, o olmadığı, kendi dışında bıraktığı ilişkide–, kurucu dışarıya (*konstitutive Außen*) göre inşa edilebilir.” (age, s. 171). Bu süreç içerisinde gerçekte kimlik anlayışı bir güç/erk sergileme aracı olarak kullanılmaktadır (age, s. 171 f.).

Ayrıca globalizm çağında hegemonya gücü medya üzerinden uygulanmaktadır. Bu anlamda, sadece Batı’nın ideolojisi etkilemekle kalmaz, aynı zamanda ekonomik, mali ve kültürel açıdan da egemenliğini sürdürmüştür. Bu ideoloji anlayışı için küresel neo-liberalizm, homojenleşmeyi hedefleyen ve öznelerin sağduyusuna hızla yerleşen bir ön koşuldur.

Böylelikle “Biz duygusunu” enjekte ederek, milliyet-

çilik ideolojisinin ve ulusal kimliğin ortadan kalkmasını sağladı. Bu uzun süreç globalleşmenin yolunu açtı. Ama göz ardı edilen, oluşması istenilen bireyselliğin farklılaşmayı ve ötekileştirmeyi beraberinde getirmiş olmasıdır. Bu durumda istenilen homojenleşme nasıl oluşacaktır? Bu kendi içinde oluşan paradokstur, dolayısıyla istenilen homojenleşme oluşmadı. Eğer toplumda eşit haklara sahip olmak ve eşit ölçüde birlikte yaşamak istiyorsak, Almanya’da ve diğer ülkelerde vatandaşlık hakları, yani kültürel farklılıkları ve ötekileştirmeyi oluşturan yasaları, yeniden gözden geçirilmesi ve yeniden tasarlanması gerekir (age, s. 194 ff.).

Bu arada vurgulanması gereken diğer önemli unsur da dil teşkil etmektedir. Eksik konuşulan ve kendini ifade etmekte zorluk çekenler, dilin gücü nedeniyle dezavantajlı olanlar var. Çünkü bir dili konuşabilmek, aynı zamanda bir yaşam biçimini de temsil eder. Kişinin içinde olduğu yaşam biçimi de, bulunmuş olduğu ortamın kurallarını içselleştirmesiyle ve davranış biçiminde uygulamasıyla kişinin kimliğinin oluşumunda büyük rol oynar. Stuart Hall’inde belirttiği gibi, burada söz edilen kimlik oluşumu varsayımsal ve hayali bir kimliktir. Böylece kişinin toplumsal katılımı dil bir koşul olarak ortaya çıkar. Ama aynı zamanda kişi toplumsal katılım göstermesi gerekir ki, dili öğrenebilsin.

Sonuç olarak, dil, “sözlü ifadeyi” özelleştirir ve öznelleştirir. Böylece kişi dil üzerinde güç ve yetki sahibi olabilir (bkz. Mecheril/Quehl 2006, s. 3 f.). Toplumda bilinçli ve kendine güvenebilir bir biçimde yer almak için, dile çok iyi egemen olmak gerekir (age, s. 6). “Konuşma yeteneğimiz ne kadar gelişirse, hareket alanımızda bir o kadar genişler” (age). Ve hareket alanımız diğer taraftan farklı yönde genişlerse, kişi bulunmuş olduğu toplumda farklılaşır. Bu anlamda konuşma tarzı, oluşturulan ya da onarılan sınıf derecesini de belirler. Dilin gücünün etkisini vasıflandıran olgular şöyle nitelendirilebilir: “Eğer bir dile sahipsem/bir dili konuşabiliyorsam, toplumda bir yerim olur, toplumda bir yer edinirsem, bir dile sahip olurum/bir dili konuşabilirim” (age, s. 7 f.).

Oysaki toplumsal sınıf derecesi, önceden, yani okulda başlar ve öğrenciler bu baskıyı kendi içlerinde hissederek. Öğrenciler okulda ırkçılıkla yüz yüze gelirler. Aynı zamanda okul sistemi, öğrencilerden yüksek ve adaletsiz dil talep ederek eşitsizliği ve dezavantajlı durumu destekler ve teşvik eder. Dili çok iyi bilen kişi, toplumda kabul gördüğü gibi, toplum içinde belli bir konum ve saygınlık kazanır. Öteki, her zaman ayrıcalıklı olanla sürekli bir yarış içerisinde bırakıldığından, önkoşulların yetersizliği ya da hiç olmaması nedeniyle “sözde” fırsat eşitliği hiçbir zaman olamayacaktır. Bu yarışta kazanan baştan bellidir. İkidilli çocuklar, tekdilli eğitim sisteminin bu gerçeği ile karşı karşıya kalırlar. Bu durum bu çocukların yeterince gelişmesine engel olduğu gibi kendilerini temsil etmelerini de zorlaştırır. Okul kendisinden olmayan “öteki” dili kabul etmediğinden ve onaylamadığından, ikidilli çocuklar çoğu zaman tecrit olur. Böylelikle bu çocukların “dilsiz” olmalarından ya da bu duruma düşebilmelerinden en az diğer kurumlar kadar okul da suçludur. Bu tutum her iki dilde ustalaşmalarını engellerek bu çocukların topluma katılımlarına kilit vurmaktadır.

Ama herşey gibi, diller, yaşam biçimi ve yaşam tarzı da hareket halinde olduğundan Almancanın dışındaki dillerin meşrulaşacağı bir zaman gelecektir.

Yeni-Asimilasyon yaklaşımın beklentisine göre, etnik azınlık yapısal çoğunluğun kurallarına uyum sağlamak ve

“ Yeni-Asimilasyon yaklaşımın beklentisine göre, etnik azınlık yapısal çoğunluğun kurallarına uyum sağlamak ve çoğunluk toplumunun kültürünü ve dilini çok iyi bilmek zorundadır. Bu toplumsal katılımın tek yolu olarak önerilmekte ve gösterilmektedir. Diğer taraftan ırkçı ayrımcılık, ulusal-etnik-kültürel ötekinin tasarladığı uyum sağlama çabasını engellemekle kalmayıp, hegemonik özgüven topluma katılma çabasını da önleyebilir. ”

çoğunluk toplumunun kültürünü ve dilini çok iyi bilmek zorundadır. Bu toplumsal katılımın tek yolu olarak önerilmekte ve gösterilmektedir. Diğer taraftan ırkçı ayrımcılık, ulusal-etnik-kültürel ötekinin tasarladığı uyum sağlama çabasını engellemekle kalmayıp, hegemonik özgüven ulusal-etnik-kültürel ötekinin topluma katılma çabasını da önleyebilir. Hegemonik özgüven şu üç düşünce ile belirtilmektedir:

1) Bir taraftan ulusal-etnik-kültürel ötekinin anadili, ulusal-etnik-kültürel ötekinde milliyetçi düşünceye yol açabileceği gerekçesiyle toplumsal katılımın engeli olarak gösterilmektedir.

2) Diğer taraftan, entegrasyonun, yani topluma uyum yalnızca Alman dilini bilmekten geçtiği vurgulanmaktadır. Ama ulusal-etnik-kültürel ötekinin Alman dilini iyi bildiğinde topluma uyum sağlayacağı net değildir.

3) Ama herşeye rağmen ulusal-etnik-kültürel ötekinin iyi derecede Alman dilini konuşabilmesini bekleseler de yeterli destekte bulunmamaktadırlar (age, s. 24 f.). Bu tek yanlı yaklaşımla onları kendine uydurma ya da uyum asla mümkün değildir.

Mecheril-Quehl (2006) makalelerinde ifade ettikleri gibi, “ırkçı yaklaşım bir çok alana yansır, örneğin, okul kurumunda, pedagogların hal ve hareketlerinde, tutum ve davranışlarında, ve bu olgunun ortaya çıktığı okul kurumunun her alanında” (age, s. 28).

Bu bilimsel söylemlerden çıkan sonuç, olası bir çözüm olarak ortak bir dilin yaratılmasına katkıda bulunulabilir. Ama ortak bir dilin oluşturulması melezleşmeye de yol açabilir ki, bu bizim istemediğimiz bir şeydir. Çünkü melezleşmenin altında kültürel uyum sağlamanın ötesinde kendi öz kültürüne yabancılaşmak yatmaktadır.

Sonuç olarak, bu kimlik oluşumunun güç ilişkilerinin bir sonucu olduğu açıktır. Bunu önlemek için ihtiyacımız olan şey, “gerçek” demokrasi, farklılığın kesin biçimde tanınması, tüm katılanlar için geçerli ve eşit olan “ortak ufuk”tur.

Kaynakça:

Hall, Stuart (2004): *Ideologie, Identität, Repräsentation*. Hamburg.
Mecheril, Paul/Quehl, Thomas (2006): *Sprache und Macht. Theoretische Facetten eines (migrations)pädagogischen Zusammenhangs*. In: Dies. (Hrsg.): *Die Macht der Sprachen. Englische Perspektiven auf die mehrsprachige Schule*. Münster, S. 1–32. (Seitenangaben im PDF).

Eşik Varsayımı Geçerliliğini Nasıl Koruyor?

Ahmet ONAY

Die Gaste'nin 28. Sayısında (Ağustos-Ekim 2013) yayınlanan Prof. Dr. Johannes Mand-Elisa Körsge'nin imzalı makalede ("Eşik Hipotezi Zor Durumda mı? [*Schwelienhypothese in Schwierigkeiten?*]) J. Cummins'in 1976'da geliştirdiği *Eşik Hipotezi*'nin zor durumda olduğu, yapılan son araştırmaların bu hipotezi çürüttüğü ileri sürülmektedir. Kanıt olarak, "ilk dillerinde önemli yetersizlikler gösteren, ama ikinci dilleri iyi gelişmiş çocukların varlığı" gösterilmekte ve "ilk dilleri Türkçeyi iyi konuşamayan, ama Almanca kusursuz olan çocuklar" örnek verilmektedir. Bu durumda, Eşik Varsayımı'nın (Eşik Hipotezi) çürütüldüğü ve "anadilini iyi bilen bir çocuğun ikinci dili çok daha kolay ve iyi öğrendiği"ne ilişkin genel kanının yanlışlandığı söylenebilir.

Bu sav karşısında öncelikle Eşik Varsayımı'nın ne olduğuna bakmalıyız.

Eşik Varsayımı'nın öncülleri Hansegård (1968) ve Skutnabb-Kangas'ta (1975) olmakla birlikte, bir bütün olarak ilk kez Cummins tarafından ortaya atılmıştır. İkidilliliğin okul başarısında olumsuz etkisi olduğunu ileri süren, bu nedenle de tekdilliliği savunan egemen anlayışa karşı geliştirilen ve bu anlayışı yıkan Eşik Varsayımı, ikidilliliğin çocuğun zihinsel ve bilişsel gelişiminde olumlu etkiye bulunabilmesi için öncelikle birinci dilde (anadilinde) yeterli bir beceri düzeyine (eşiğe) ulaşılmasının zorunlu olduğunu ileri sürer. Aksi halde, ikidillilik yerine iki yarım-dillilik (*semi-lingualism*)* ortaya çıkar. Bu da tek dil savunucularının iddia ettikleri zihinsel ve bilişsel gelişim üzerinde olumsuz etkiye bulunur.

Bu varsayım, ikidilli bir çocuğun ikinci dilde ulaşacağı beceri seviyesinin, onun ikinci dille ilk karşılaştığı zamandaki birinci dil seviyesine bağlı olduğu görüşünden (Bağımlılık Varsayımı/*Abhängigkeits-Annahme*) hareket etmektedir. Bu da ikinci dilin öğreniminde, birinci dilin belli bir gelişim düzeyinin gerekli olduğunu kabulüdür.

Eşik Varsayımı, bu yönde araştırmalar yapılmasına ve giderek kabul görmesine yol açmıştır. Bu araştırmaların sonucunda, eski *submersion* programlarının üzerinde yükseldiği tekdilli eğitimin yerine ikidilli eğitimin (*bilingual education*), özellikle göçmen çocukların zihinsel/akademik gelişiminde daha etkin olduğu görülmüştür. Bunun sonucu olarak da *immersion* programları geliştirilmiştir.

Immersion programı, eski *submersion* programından ("yüz ya da boğul") farklı olarak, ikinci dilin belli bir zaman süresinde tedrici olarak öğretilmesidir. Bu programlarının uygulamasında görülmüştür ki, birinci ya da anadilini belli düzeyde bilen çocuklar ikinci dili çok daha iyi ve kolaylıkla öğrenebilmektedir. Böylece, ikidilliliğin çocukların zihinsel ve bilişsel gelişiminde olumsuz bir etkiye sahip olmadığı kanıtlanmıştır.

Bu andan itibaren, birinci dili (anadili) iyi bilen bir çocuğun ikinci dili kolaylıkla öğrenebildiği neredeyse tartışmasız biçimde kabul edilmiştir. İkidilliliğin çocuğun gelişiminde olumsuz etkide bulunduğu şeklindeki eski anlayış tümüyle yıkılmıştır. Bu eski anlayışın yıkımı, aynı zamanda egemen ve uygulanan *submersion* programlarının terk

* *Semi-lingualism/Halbsprachigkeit* (yarım-dillilik) tanımı, ilk kez N. E. Hansegård (1968) tarafından kullanılmıştır. Daha sonra J. Cummins (1978) tarafından yaygınlaştırılmıştır. Genel olarak yarım-dillilik olumsuz anlamda kullanılmaktadır. Ancak dilbilimsel açıdan bu kavramın bir değere sahip olmadığı ileri sürülmektedir. Bu nedenle de yarım-dillilik kavramının, gerçek ya da olağan bir olguyu ifade etmekten daha çok, toplumsal ve siyasal değer yargısını yansıttığı ileri sürülür (Baker, 2006). Anadilin önemini savunan Skutnabb-Kangas da bu kavramın siyasal ve sosyal bir kavram olduğunu ifade eder. Ve ekler, "yarım-dilliliği üreten koşullar ortadan kalkana kadar bu olguyu ifade etmeyi sürdüreceğiz" (1981). Kısacası, yarım-dillilik, olgusal olarak, iki dilli bir çocuğun her iki dilde de kendisini tam olarak ifade edemediği durumu tanımlar.

edilmesi gerekliliğini ortaya koymuştur.

Ancak eski, birden ve hemen ortadan kalkmaz. Yeni ilerleyişi, eskinin direnmesine yol açar. Bu yüzden, eski, yani iki dilliliğin çocuğun gelişiminde olumsuz etkide bulunduğu, hatta ikinci dilin öğrenimini engellediği yolundaki anlayış, yeniye (Eşik Varsayımı ve *immersion* programlarına) karşı yeni bulgular peşine düşmüştür. Mand/Körsge'nin makalesinde olduğu gibi, birinci dili (anadili) yetersiz olan, ama ikinci dili başarıyla kullanan çocukların varlığı yeni bulgu olarak sunulmaktadır.

Oysa yeni bulgu ya da kanıt olarak sunulan şey, onlarca yıldır *submersion* programlarını uygulayanlar tarafından sıkça dile getirilmiş ve *submersion* programlarının yerindeliği ve doğruluğunun kanıtları olarak sunulmuştur. Ama gerçekler de ortadadır. Onca yıllık uygulamaların ortaya çıkardığı gerçek, göçmen çocuklarının ikinci dili öğrenimindeki yetersizlikleri ve buna bağlı olarak eğitim düzeylerinin düşüklüğüdür. Bu, açık biçimde, eski anlayışla ilerleme sağlanamadığı ve giderek bir çıkmaza sürüklendiğini göstermektedir. Bu gerçeğe karşın hala eskide, eski yöntemlerde direnilmektedir. Bu direnç, yeninin giderek daha fazla kabul görmesine koşut olarak artmakta ve biçim değiştirmektedir.

En yeni direnç kaynağı, göçmen ailelerin, genellikle yoksul ve eğitimsiz olmaları olgusudur. Böylece dilbilimsel (*linguistic*) alandan sosyolojik alana sıçrama yapılmaktadır. Yoksul ve az eğitimli ailelerin çocuklarının dil öğrenimi ve eğitimsel başarısının düşük olduğundan yola çıkılarak, göçmen çocuklarının ikinci dil öğreniminde Eşik Varsayımı'na dayanılmasının yanlışlığı kanıtlanmaya çalışılmaktadır.

Mand/Körsge'nin makalesinde atfı yapılan Silvén-Rubinov'un Finlandiya'daki Rus göçmen çocukları arasında yaptıkları araştırmada (2010), göçmen çocuklarının ilk dildeki (Rusça) yetersizliklerine rağmen ikinci dilde (Fince) iyi bir gelişme gösterebileceklerini kanıtladıkları ileri sürülmektedir. Buradan çıkartılan sonuç, ikinci dil öğreniminde ve ikinci dilde eğitimsel başarı için birinci dilin (anadili) çok da önemli olmadığıdır.

Yarım-dillilik olgusunda olduğu gibi, burada da birinci dili yeterli düzeyde bilmeyen, ama ikinci dili iyi bilen ve ikinci dilde belli bir eğitimsel başarı sağlayan göçmen çocuklarının varlığı (olgu) esas alınmaktadır. Ancak yapılan araştırmalar salt dilbilimsel ölçütlerle yapıldığından, bu durumdaki göçmen çocukların hangi koşullarda ve nasıl ikinci dili öğrenebildiklerine yanıt verilmemektedir. Varsayım, tümüyle ikinci dilde başarı gösteren çocukların birinci dilde yetersiz oldukları olgusu üzerine inşa edilmektedir.

Herhangi bir göçmen çocuğunun, belli bir yaştan itibaren sadece ikinci dille temas içinde olması onun ikidilli olduğunun kanıtı değildir. Birinci dil (anadili) burada sadece genetik bağlamda vardır. Böyle bir durum, sadece birinci dil ya hiç kullanılmadığı ya da ikinci dilin değişik nedenlerle birinci dili ötelediği, kullanımını ortadan kaldırdığı koşullarda varolabilir. Bu ise, tekdilliliğin farklı bir evriminden başka bir şey değildir. Bu nedenle de bu tür durumlar ikidillilik ya da yarım-dillilik karşıtları açısından bir çıkış noktası olarak kabul edilemez.

Genel kural olarak, sosyo-ekonomik düzeyleri düşük ve eğitimsiz ailelerin çocuklarının eğitimsel başarısı hemen her zaman zayıf ve düşük olmaktadır. Bu da, salt dilbilimsel açıdan önemsizdir, bilimsel bir yaklaşımı ifade etmez. Bu durumda, kendisini dilbilimsellik (*lingualism*) sınırlandıran araştırmacıların sosyo-ekonomik düzeyle bağlantılı dil edinimini ve eğitimsel başarıyı kendi savlarının kanıtı olarak kullanamayacakları anlamına gelir.

Dil öğreniminde kelime hazinesi, dil bilgisi kuralları,

cümle oluşturma kuralları, dilin yapısı ve kullanımı belirleyicidir. Ancak bununla birlikte, çocuğun kavramsal gelişimini de tamamlaması gerekir. Yani öğrenilen dilde kavram geliştirme, genelleştirme, sınıflandırma gibi soyut düşünme araçlarının kullanılması dile egemen olmayı sağlar. Öte yandan bu araçlar, aynı zamanda eğitim sürecinin (okul, ders vb.) en temel unsurlarıdır. Sosyo-ekonomik düzeyi ve eğitim düzeyi düşük olan ailelerde dilbilgisi, cümle kurulumu vb. kullanımının zayıflığı yanında bu kavramsal gelişim (soyut düşünme araçları) düzeyi de düşüktür, eğitimsel başarıyı sağlayacak yeterlilikte değildir. Bu durum, sadece ikidilli göçmen çocukları için değil, tekdilli çocuklar için de geçerlidir.

Buradan çıkartılacak sonuç, yeni kuşakların eğitimsel başarıya ulaşmaları için, herşeyden önce ailelerin sosyo-ekonomik ve eğitim düzeylerinin yükseltilmesinin gerektiğidir. Göçmen çocuk, yerli tekdilli çocuktan farklı olarak, bu durumun sonuçlarına her iki dilde de katlanmak ve aşmak durumundadır. Kendi anadilinde (özellikle 0-7 yaş arasında) edindiği ve daha ilerki yaşlarda edineceği becerileri, bilgileri vb. ikinci dile aktarmamakta ve ikinci dilde yapılan eğitimde bunlardan yararlanmamaktadır. Yerli toplumun tekdilli çocuğu için bu durum geçerli değildir.

Göçmen çocuklarında birinci dil (anadili) kendi kendine oluşan ve kendiliğinden yaşayan, ama eğitimsel süreçlerde hiçbir işleve sahip olmayan bir şeydir. Bu duruma ve tek dilli araştırmalara bakarak, göçmen çocuklarının kendi anadillerini öğrenmelerinin hiç de gerekli olmadığı ileri sürülebilir. Bugüne kadar yapılan da budur. Ama sonuçlar, hiç de istenilen ve beklenen sonuçlar değildir. Göçmen çocuklarının eğitimsel başarılarının düşük olması (bir sonuç) sadece işgücü piyasasının gereksinmesi olan nitelikli işgücü açısından bir sorun gibi görülebilir de, entegre olmadıkları, kriminal oldukları (bir başka sonuç) yolundaki yakınmalarda ve suçlamalarda ifadesini bulan sonuçlar çok daha büyük bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

Oysa ki, o işe yaramaz, işlevsiz duruma itilen birinci dil, göçmen çocuklarının sosyal ilişkilerinin temel unsuru durumundadır. Birinci dil ile ikinci dil arasında doğrudan bağlantı olmadığını varsayan, bu nedenle Eşik Varsayımı'nı önemsizleştiren dilbilimsel savlar bunu görmezlikten geldikleri ölçüde göçmenlerin "uyumsuzluğu"nu önemsizleştirmek ve dilin bir toplumsal iletişim aracı olduğunu reddetmekten başka bir şey yapmamış olmaktadır.

Sonuç olarak, ikidilli çocukları tekdilli hale dönüştürmeye ve bunu yaparken anadilinin gerekliliğine vurgu yapan Eşik Varsayımı'nı çürütmeye çalışmak yerine, Eşik Varsayımı üzerine daha fazla araştırma yapmaya çalışmak ve bu temelde *immersion* programları geliştirmek çok daha ilerletici olacaktır.

Kaynakça:

Baker, C. (2006) Foundations of bilingual education and bilingualism. Clevedon, Buffalo, Toronto, Sydney: Multilingual Matters Ltd. 4th ed.

Cummins, J. (1978) "Educational Implications of Mother Tongue Maintenance in Minority-Langue Groups" The Canadian Modern Language Review 34.

Cummins, J. (1979) "Linguistic Interdependence and the Educational Development of Bilingual Children", Review of Educational Research. 49.

Hansegård, N. E. (1968) Tvåspråkighet eller halvspråkighet? Stockholm: Aldus/Bonniers.

Silven, M./Rubinov, E. (2010) Language and Preliteracy Skills in Bilinguals and Monolinguals at Preschool Age: Effects of Exposure to Richly Inflected Speech from Birth. In: Reading and Writing: An Interdisciplinary Journal 23, 385-414

Skutnabb-Kangas, T. (1981) Bilingualism or Not: The Education of Minorities. Clevedon, Avon: Multilingual Matters, 7.

Die Gaste

1-30. Sayı

Yazarlar Dizini

Prof. Dr. Ünal ABALI

Dilin Bittiği Yer Sayı: 5 / Ocak-Şubat 2009

Dr. Hakan AKGÜN

Alman Okul Sistemi ve İnsan Hakları Sayı: 3 / Eylül-Ekim 2008

Göçmenlik ve Şiddet Sayı: 5 / Ocak-Şubat 2009

"Evinizde Çocuklarınızla Almanca Konuşun" Sayı: 7 / Mayıs-Haziran 2009

Almanya Türkçesi Sayı: 9 / Eylül-Kasım 2009

Göçmen Ailelere Ulaşmanın Yöntemleri Sayı: 11 / Mart-Nisan 2010

Almanya'daki Göçmen Kökenli Gençlerin Durumu Sayı: 13 / Temmuz-Ekim 2010

Die Gaste'ye Yanıt Sayı: 13 / Temmuz-Ekim 2010

Yedi Canlı "Multi-Kulti" Sayı: 17 / Mayıs-Temmuz 2011

Prof. Dr. Mehmet Ali AKINCI

Fransa'da Yaşayan Türkiyeliler Göçmenlerin Sayı: 30 / Ocak-Şubat 2014

A. Vefa AKSEKİ

Öğretmenlik Eğitimi Dalı Kapsamında Türkçe Sayı: 4 / Kasım-Aralık 2008

Prof. Dr. Cristina ALLEMANN-GHIONDA

Çokdilliliğin Desteklenmesi ve Göç/Förderung der Sayı: 17 / Mayıs-Temmuz 2011

Mehrsprachigkeit und Migration

Berrin ALPBEK

Eğitim Sistemindeki Ayrımcılık Sona Ermeli Sayı: 18 / Ağustos-Ekim 2011

Nuri Öcal ALTANAY

Gelişmeyen Kültür ve Dil Sorunsalı Sayı: 20 / Ocak-Şubat 2012

Prof. Dr. Ernst APELTAUER

Erken Yaşta Dil Desteği Kiel Modeli/Das Kieler Modell Sayı: 23 / Mayıs-Temmuz 2012

sprachlicher Frühförderung

Aileler, Aile Dil(ler)i ve Erken Yaşta Dil Desteği/Familien, Sayı: 28 / Ağustos-Ekim 2013

Familiensprache(n) und sprachliche Frühförderer

Yekta ARMAN

Berlin'de TİYATROM Sayı: 5 / Ocak-Şubat 2009

Ahmet ARPAD

Türk Medyasının Türkçesi Sayı: 8 / Temmuz-Ağustos 2009

Alman Dili ve Edebiyatından Türkçeye Yapılan Sayı: 25 / Ocak-Şubat 2013

Çeviriler

Mevlut ASAR

Türkiyeliler Göçmenlerin Sosyal ve Kültürel Konumu Sayı: 2 / Temmuz-Ağustos 2008

Eğitim-Öğretim Sorunu ve Çözüm Yolu Sayı: 3 / Eylül-Ekim 2008

Göçmen Çocukların Dini Eğitimi ve İslam Din Dersleri Sayı: 12 / Mayıs-Haziran 2010

Türkiyeliler Aydın, Yazar ve Sanatçıların Sorumluluğu Sayı: 17 / Mayıs-Temmuz 2011

Taner ATABEK

Çağdaş Eğitim ve Öğretime Açılan Pencere Sayı: 5 / Ocak-Şubat 2009

Mete ATAY

Türkçe, 12 Nedenen Ötürü Yasaklanamaz Sayı: 25 / Ocak-Şubat 2013

Prof. Dr. Kerstin MERZ-ATALIK

Öğretmenlerin Eyleyici Faaliyetleri/Handeln von Sayı: 10 / Ocak-Şubat 2010

Lehrpersonen in selektiven Strukturen

Yrd. Doç. Dr. Ahmet ATILLA

Duygu ile Akıl Arasında Kalmak Sayı: 10 / Ocak-Şubat 2010

Prof. Dr. Georg AUERHEIMER

Okul Sistemimiz: Toplumsal Gerilimin Devindiricisi/ Sayı: 9 / Eylül-Kasım 2009

Unser Schulsystem-Motor der sozialen Spaltung

Hamburg Referandumuna Üzerine Sayı: 13 / Temmuz-Ekim 2010

Mehmet AYAS

Göçmen Çocuklarının Eğitim ve Öğretimi Söyleşi Sayı: 1 / Mayıs 2008

Türk Dernekleri ve Uyum Sayı: 3 / Eylül-Ekim 2008

Hüseyin AYDIN

Kiralık İşçilere (Zeitarbeiter) İlişkin Toplu Sözleşme Sayı: 24 / Kasım-Aralık 2012

Prof. Dr. A. Ülkü AZRAK

Almanya'da Türk Göçmenlerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sayı: 15 / Ocak-Şubat 2011

Gelişmeler

Prof. Dr. Klaus J. BADE

Almanya'da Entegrasyon ve Katılımcılık/Integration Sayı: 8 / Temmuz-Ağustos 2009

und Partizipation in Deutschland

Göç Toplumunda Entegrasyon/Integration in der Ein- Sayı: 13 / Temmuz-Ekim 2010

wanderungsgesellschaft

İlker BALÇIK

Türkçe Almancaya Engel mi? Yoksa Destek mi? Sayı: 26 / Mart-Nisan 2013

Yalçın BAYER

DİTİB Desteğiyle Gövde Gösterisi Sayı: 16 / Mart-Nisan 2011

Prof. Dr. Armin BERNHARD

Eğitim ve Öğretim: Seçiciliğin ve Toplumsal Eşitsizliğin Sayı: 5 / Ocak-Şubat 2009

Devindiricisi/Erziehung und Bildung: Motoren von Auslese und sozialer Ungleichheit

Eğitimde Biyolojik Korsanlık/Biopiraterie in der Bildung Sayı: 6 / Mart-Nisan 2009

Eğitim Alanında Bio-Korsanlığın Sonuçları: Eğitimin

Metalaştırılması/Die Verwarenformigung der Bildung: Sayı: 8 / Temmuz-Ağustos 2009

Folgen der Biopiraterie im Bildungsbereich

Spickmich.de Olgun Olmamaya Yetiştirme/Spick Sayı: 9 / Eylül-Kasım 2009

mich.de und die Erziehung zur Unmündigkeit

Eğitim ve Siyasal Alfabeleştirme/Bildung und politische

Alphabetisierung Sayı: 17 / Mayıs-Temmuz 2011

Dr. Eva BORST

"Eğitim" Yoluyla Demokrasizleştirme/Entdemokra- Sayı: 29 / Kasım-Aralık 2013

tisierung durch „Bildung“

Av. Fatma BOSTAN

Elektronik Oturum İzni Sayı: 24 / Kasım-Aralık 2012

Roger BOYES

Almanya'nın Endişe Çağı/Germany's Age of Anxiety Sayı: 14 / Kasım-Aralık 2010

Tipik Alman/Typisch deutsch Sayı: 29 / Kasım-Aralık 2013

Nihat BOZKURT

"Tiyatro, akşam yemeğinden sonra yenilen çerez" Sayı: 6 / Mart-Nisan 2009

değildir

Oyundan Düşünceye / Oynayarak Öğrenmek Sayı: 7 / Mayıs-Haziran 2009

İki Söyleşi Sayı: 11 / Mart-Nisan 2010

Müge BÖLÜK-MÜLLER

"İğneyi kendine, çuvaldızı başkasına batır" Sayı: 12 / Mayıs-Haziran 2010

Prof. Dr. Wolf-D. BUKOW

Entegrasyon Tartışması – Bitmeyen Bir Öykü/Die Sayı: 14 / Kasım-Aralık 2010

Integrationsdebatte. Eine unendliche Geschichte

Yönetici Kültür-Sanal Bir Kale/Die Leitkultur, eine Sayı: 15 / Ocak-Şubat 2011

virtuelle Festung

Ulusal Entegrasyon ya da İçselleştirici Kent Toplumu/ Sayı: 20 / Ocak-Şubat 2012

Nationale Integration oder inklusive Stadtgesellschaft

Nihayet Hedefe Varıldı (mı)?/Endlich angekommen? Sayı: 26 / Mart-Nisan 2013

Dr. Carolin BUTTERWEGGE

Çocuklarda Yoksulluk ve Göç/Kinderarmut und Sayı: 13 / Temmuz-Ekim 2010

Migration

Almanya'nın Göç ve Toplumsal Politikalarının

Sefaleti/Ein Armutszeugnis für Deutschlands Sozial- und Sayı: 18 / Ağustos-Ekim 2011

Migrationspolitik

Prof. Dr. Christoph BUTTERWEGGE

Sağ Popülizmin Gölgesinde Kültürel İrkçilik ve Sayı: 12 / Mayıs-Haziran 2010

İslam Düşmanlığı/Kulturassismus und Muslimfeind-

lichkeit im Zeichen des Rechtspopulismus

NPD'nin Kapatılması İçin Önkoşulları Farklı Yeni Bir Sayı: 20 / Ocak-Şubat 2012

Dava!/Für ein neuerliches Verbotverfahren gegen die

NPD, aber unter anderen Voraussetzungen!

Sevilay BÜBER

Anadilini iyi bilenler Almancayı kolay öğreniyor Sayı: 8 / Temmuz-Ağustos 2009

Doç. Dr. Mehmet CANBULAT

İkidiilli Eğitim Uygulamalarında Uluslararası Sayı: 22 / Mayıs-Temmuz 2012

Yönelimler

Doç. Dr. Jim CUMMINS

Anadili Eğitim İçin Neden Önemli?/Bilingual Child- Sayı: 25 / Ocak-Şubat 2013

ren's Mother Tongue: Why Is It Important for Education?

Prof. Dr. Gazi ÇAĞLAR

Göç=Yarım Eğitim? I Sayı: 8 / Temmuz-Ağustos 2009

Göç=Yarım Eğitim? II Sayı: 9 / Eylül-Kasım 2009

Göçmenler Hangi Takımdan? Sayı: 13 / Temmuz-Ekim 2010

Sabri ÇAKIR

"Konuk İşçi" Çok Komik Sayı: 2 / Temmuz-Ağustos 2008

Mustafa CEBE

Çocuk Kitapları ve İki Dillilik Sayı: 1 / Mayıs 2008

Prof. Dr. María do MAR CASTRO

Sömürgecilik, Irkçılık ve Teori Gerekliliği/*Kolonialismus, Rassismus und die Notwendigkeit von Theorie* Sayı: 27 / Mayıs-Temmuz 2013

Hasan ÇAKIR

Paldır Küldür Kültür Sayı: 18 / Ağustos-Ekim 2011

Dr. phil. Hıdır ÇELİK

Eğitimde Çokdillilik ve Çokkültürlülük Üzerine Düşünceler Sayı: 4 / Kasım-Aralık 2008

Türkiye Kökenli Göçmenler Toplumun "En Alttakiler"ini Oluşturuyor Sayı: 6 / Mart-Nisan 2009

NRW Yerel Seçimleri ve Entegrasyon Sayı: 9 / Eylül-Kasım 2009

Göç, Asimilasyon ve Getto Sayı: 10 / Ocak-Şubat 2010

"Türk Lisesi" mi? "Çokdilli Eğitim" mi? Sayı: 12 / Mayıs-Haziran 2010

Dr. Yeşim Kasap ÇETİNGÖK

Avusturya'da Göç Kökenli Öğrenciler ve Okul Başarıları Sayı: 30 / Ocak-Şubat 2014

Deniz ÇIKRIKÇIOĞLU

Belli Bir Amaç Etrafında Toplanamaz mıyız? Sayı: 8 / Temmuz-Ağustos 2009

Uyum Sorunu Sayı: 10 / Ocak-Şubat 2010

Safer ÇINAR

Tartışmanın Neresindeyiz? Sayı: 16 / Mart-Nisan 2011

Okulda Namaz Kılınması Konusunda Federal İdare Mahkemesi Gerçekte Ne Karar Aldı? Sayı: 21 / Mart-Nisan 2012

Osman ÇUTSAY

Türkçe ile Almanca arasındaki yeni ilişki biçimleri Sayı: 1 / Mayıs 2008

Ozan DAĞHAN

Hem Göçmen, Hem İşçi olmak / Çocuklarla Ödenen Bedel Sayı: 8 / Temmuz-Ağustos 2009

Göç Tarihinden Bir Kesit Sayı: 8 / Temmuz-Ağustos 2009

Dünden Bugüne Sayı: 11 / Mart-Nisan 2010

Ulus, Ümmet ve Cemaat Sayı: 12 / Mayıs-Haziran 2010

Yalnız Değilsin Arkadaş, "Dil"e Gel...! Sayı: 21 / Mart-Nisan 2012

"Pırlıl Pırlıl Gençler" Efsanesi Sayı: 23 / Mayıs-Temmuz 2012

Dr. Cem DALAMAN

Alman Radyolarında Türkçe Yayınların "Yok Olma" Süreci Sayı: 8 / Temmuz-Ağustos 2009

Prof. Dr. Cengiz DENİZ

Sosyal Hizmetlerde Babalar İçin Eğitim Sayı: 27 / Mayıs-Temmuz 2013

Celil DENKTAŞ

Troya'nın Bitmeyen Savaşı ve Tarih Bilinci Sayı: 1 / Mayıs 2008

Troya'nın Bitmeyen Savaşı ve Tarih Bilinci II Sayı: 2 / Temmuz-Ağustos 2008

Prof. Dr. İnci DİRİM

Almanya'da Türk Kökenli Olmayan Gençlerin Türkçe Edinimi Sayı: 17 / Mayıs-Temmuz 2011

Çok Dillilik Alanında Kullanılan Terimlere Eleştirel Bir Bakış Sayı: 20 / Ocak-Şubat 2012

Derya DURDU/Serpil SÖNMEZ

Almanya'da Türk Kökenli Öğretmen Olmanın Zorlukları Sayı: 22 / Mayıs-Temmuz 2012

Prof. Dr. Havva ENGİN

Almanya'da Paralel Toplumlar Sayı: 19 / Kasım-Aralık 2011

Dersi Anlamak, Kullanılan Ders Dilini Anlamaktır! Sayı: 21 / Mart-Nisan 2012

Nebahat ERCAN

Yetişmekte Olan Neslin Sorumluları Sayı: 2 / Temmuz-Ağustos 2008

Almanya'daki Türk Velilerinin Eğitim ve Öğretim Konusuna Yaklaşımı Sayı: 4 / Kasım-Aralık 2008

Esra H'yla Söyleşi Sayı: 8 / Temmuz-Ağustos 2009

Değişmesi Gereken Zihniyet Sayı: 11 / Mart-Nisan 2010

Öğretmenlerin Çalışma Koşulları Sayı: 17 / Mayıs-Temmuz 2011

Sorumluluk Sayı: 26 / Mart-Nisan 2013

İkiddilli Okullar ve Çokdillilik Sayı: 30 / Ocak-Şubat 2014

Nihat ERCAN

Alman Eğitim Sisteminin Sorunları ve Türk Öğrenciler Sayı: 3 / Eylül-Ekim 2008

Yazsınız Çocuklar Sayı: 18 / Ağustos-Ekim 2011

Söylem/Eylem Ayrımcılığı ve Uyum Sorunsalı Sayı: 21 / Mart-Nisan 2012

Hamburg İslam Kuruluşları Sözleşmesi Üzerine Sayı: 25 / Ocak-Şubat 2013

Dil Sözleşmesi ve Kurumsallaşma Sayı: 27 / Mayıs-Temmuz 2013

Türkiye- AB Üyelik Süreci ve Entegrasyon Sektörü Sayı: 26 / Mart-Nisan 2013

Uyumda Simgeler ve Gerçekler Sayı: 30 / Ocak-Şubat 2014

Kubilay ERCEK

Bir "İnandırma" Modeli ve Düşündürdükleri Sayı: 3 / Eylül-Ekim 2008

Levent ERÇİN

Radyo-Anadili-Çocuk: Anılar, Öneriler Sayı: 27 / Mayıs-Temmuz 2013

Göçmenler ve Kamu Yayın Hizmeti Sayı: 26 / Mart-Nisan 2013

Gitmek mi Zor, (Kalmak mı) Dönmek mi? Sayı: 30 / Ocak-Şubat 2014

Yrd. Doç. Dr. Özlem ALKAN ERSOY

0-6 Yaşta İkiddilli Ortamda Yetişen Çocuklarda Dilin Kazanılması Sayı: 17 / Mayıs-Temmuz 2011

Emre ERTEM

Bologna Süreci ve Neo-liberal Eğitim Politikası Sayı: 3 / Eylül-Ekim 2008

Yücel FEYZİOĞLU

Göçün 47. Yılında Türk Edebiyatının Almanya'da Ulaştığı Aşama... Sayı: 4 / Kasım-Aralık 2008

Prof. Dr. M. FİNGERLE

İçselleyici Okul Göçmenlerin Eğitsel Mağduriyetlerine Bir Çözüm mü?/*Die inklusive Schule -eine Antwort auf Bildungsbenachteiligung von Migranten?* Sayı: 24 / Kasım-Aralık 2012

Prof. Dr. M. FİNGERLE/C. BONNES

Nefret Suçları Kültürel Kimliğe Saldırı/*Hate Crimes - Ein Angriff auf die kulturelle Identität* Sayı: 26 / Mart-Nisan 2013

Prof. Dr. Elin FREDSTED

İkiddilli Eğitimde Avrupa Modelleri/*Europäische Modelle für bilinguale Ausbildung* Sayı: 21 / Mart-Nisan 2012

İki Dil Tek Dilden Daha mı İyidir?/*Sind zwei Sprachen besser als eine?* Sayı: 23 / Mayıs-Temmuz 2012

Birinci ve İkinci Sınıf Diller Var mı?/*Gibt es Sprachen erster und zweiter Klasse?* Sayı: 29 / Kasım-Aralık 2013

Hans Peter FRÜHAUF

Berlin Enstitüsü'nden Araştırma: Kurgu mu? Gerçek mi? Sayı: 5 / Ocak-Şubat 2009

Geçiş Döneminde Gençler/Özel Bir Soruna İlişkin Genel Talepler/*Jugendliche im Übergang* Sayı: 8 / Temmuz-Ağustos 2009

Dr. Natalia GAGARINA/Dr. Insa GÜLZOW

Kökendili Çokdillilik Bağlamında Neden Çok Önemlidir/*Warum die Herkunftssprache bei Mehrsprachigkeit so wichtig ist* Sayı: 29 / Kasım-Aralık 2013

Prof. Dr. Hans-Dieter GELFERT

Tipik Alman-Almanların Tutum ve Davranışları/*Typisch deutsch. Wie die Deutschen ticken* Sayı: 28 / Ağustos-Ekim 2013

Alman Çalışkanlık Etiği/*Deutsche Tüchtigkeitsethik* Sayı: 29 / Kasım-Aralık 2013

Dorit GRIGA

İsviçre Eğitim Sisteminde Göç Kökenli Türk Gençleri Sayı: 30 / Ocak-Şubat 2014

Prof. Dr. Süleyman GÖGERCİN

Yerel Yönetimlerin Entegrasyon Konseptleri Sayı: 18 / Ağustos-Ekim 2011

Hasan GÜRLER

Neden Ana Dili? Sayı: 2 / Temmuz-Ağustos 2008

Dr. Kien NGHİ HA

Sömürgecilik-Sonrası Bağlamda Melezleştirilmiş "Kanak"/*Der hybridisierte „Kanake“ als anti-rassistische Allegorie* Sayı: 27 / Mayıs-Temmuz 2013

Prof. Dr. Seyhan HASIRCI

Spor ve Kişilik Sayı: 27 / Mayıs-Temmuz 2013

Peter HANACK

Aileler Förderschuleye Direniyor Sayı: 23 / Eylül-Ekim 2012

Prof. Dr. Franz HAMBURGER

"Kullanılmayan Potansiyeller" Araştırmasına İlişkin Açıklama Sayı: 6 / Mart-Nisan 2009

Yukardan Aşağıya Sınıf Savaşımı Sayı: 13 / Temmuz-Ekim 2010

Demokrasinin Yükselişi, Çöküşü ve Yeniden Yaratılması/*Aufstieg, Niedergang und Neuerfindung der Demokratie* Sayı: 17 / Mayıs-Temmuz 2011

Prof. Dr. Gudrun HENTGES

Avrupa Yönetici Kültüründen Alman ve Hıristiyan-Yahudi Yönetici Kültürüne/*Von der europäischen zur deutschen hin zur christlich-jüdischen Leitkultur* Sayı: 15 / Ocak-Şubat 2011

Aydın IŞIK

Tiyatro Hakkında Can Sıkıcı Bir Makale Sayı: 5 / Ocak-Şubat 2009

Dr. phil. Esin İLERİ

İki Dilli Ortamda Dil Edinimi ve Şans Eşitliği Sayı: 3 / Eylül-Ekim 2008

AT/AB'de Türkçe'yi anadili olarak öğrenme hakkı ile ilgili düzenlemeler Sayı: 4 / Kasım-Aralık 2008

1977'den Sonra Almanya'da Türkçe Dersleri İle İlgili Düzenlemeler Sayı: 6 / Mart-Nisan 2009

Türkçe Yanlıları Sayı: 12 / Mayıs-Haziran 2010

Türkçe Yanlıları II Sayı: 13 / Temmuz-Ekim 2010

Türkçe Yanlıları III Sayı: 14 / Kasım-Aralık 2010

Türkçe Yanlıları IV Sayı: 27 / Mayıs-Temmuz 2013

Türkçe Yanlıları V Sayı: 30 / Ocak-Şubat 2014

Prof. Dr. Zehra İPŞİROĞLU

Yazma Eylemi Üzerine Notlar Sayı: 5 / Ocak-Şubat 2009

Eğitimde Tiyatro Sayı: 7 / Mayıs-Haziran 2009

Almanya'da Göçmen Kökenli Tiyatro "Öteki Olmak"tan Nasıl Kurtulacak? Sayı: 12 / Mayıs-Haziran 2010

Klişelerin Kiskacında-Aidatlık Üstüne Çeşitlemeler-Vatana Öfke... Sayı: 16 / Mart-Nisan 2011

Dünden Bugüne Türkiye'de Tiyatro Sayı: 17 / Mayıs-Temmuz 2011

Muhafazakar Sanat Üzerine Sayı: 27 / Mayıs-Temmuz 2013

Aydın Olmak Üzerine Düşünceler Sayı: 27 / Mayıs-Temmuz 2013

Dr. Anna Katherina JACOB

Alman İş Piyasasında Yüksek Nitelikli Göçmenler/*Hochqualifizierte Migranten auf dem deutschen Arbeitsmarkt* Sayı: 23 / Mayıs-Temmuz 2012

Talat KAYA

15 Yıl Radyo Kassel Sayı: 8 / Temmuz-Ağustos 2009

Hıdır KARUL

Entegrasyon Noktasındaki Niyetiniz Ne? Sayı: 21 / Mart-Nisan 2012

Prof. Dr. Ayhan KAYA

Euro-Türkler ve Kuşaklararası Bazı Farklılıklar Sayı: 15 / Ocak-Şubat 2011

Prof. Recep KESKİN

Türk-Alman İş Dünyasında Ana Dilin Önemi Sayı: 9 / Eylül-Kasım 2009

Mehmet KILIÇ

Cesuryürek Joachim (mi)? Sayı: 21 / Mart-Nisan 2012

Sedat KINCI

Mehmet Daş'a Özgü Entegrasyon Sayı: 7 / Mayıs-Haziran 2009

Prof. Dr. Michael KLUNDTDemografik Değişimden Toplumsal Sorunların Demografikleştirilmesine/*Vom demografischen Wandel zur Demografisierung gesellschaftlicher Probleme* Sayı: 25 / Ocak-Şubat 2013**Milazım KOÇTÜRK**

Almanya'ya Göçün Tarihi Sayı: 2 / Temmuz-Ağustos 2008

Hava KOLBAŞI

Türkçe Dersi 'Üvey Evlat' mı? Sayı: 27 / Mayıs-Temmuz 2013

Zeynel KORKMAZ

Çıkarken Sayı: 1 / Mayıs 2008

2006 PISA Araştırması Sayı: 1 / Mayıs 2008

Hayat, Şikâyetçisi Belirsiz Bir Dava Olunca! Sayı: 2 / Temmuz-Ağustos 2008

Göçün İvedi Sorunları Sayı: 5 / Ocak-Şubat 2009

Anadili Temelinde Almanca Öğrenim Projesi Sayı: 14 / Kasım-Aralık 2010

Mehmet KORKMAZ

Helal Molekül, Haram Molekül Sayı: 11 / Mart-Nisan 2010

Entegrasyonun Fiziksel Formülü Sayı: 16 / Mart-Nisan 2011

Piyasa İçin Üretim (Fabrika ve Okul) Sayı: 22 / Mayıs-Temmuz 2012

Gürsel KÖKSAL

Türkçe İletişim Açısından Ağır Darbe-Köln Radyosu Sayı: 10 / Ocak-Şubat 2010

Prof. Dr. Winfried KRONIGBaşarısız Öğrenci Efsanesinin Yararları/*Die nützliche Legende vom Schulversager* Sayı: 11 / Mart-Nisan 2010**Engin KUNTER**

İnsan, Bir Öğrenilmişler Bütünüdür Sayı: 1 / Mayıs 2008

Anadili ve Demokrasinin Temeli Sayı: 5 / Ocak-Şubat 2009

Prof. Dr. Willehad LANWERİçeride mi? Dışarıda mı?/*Drinnen oder Draußen?* Sayı: 9 / Eylül-Kasım 2009**Jun. Prof. Dr. Drorit LENGYEL**Çokdillilik Kavrayışı Bağlamında Erken Yaşta Dil Desteği/*Frühkindliche Sprachförderung im Kontext von Mehrsprachigkeit* Sayı: 16 / Mart-Nisan 2011Seçme mi? Destek mi? Okul Öncesi Dil Seviyesini Belirleme İncelemeleri/*Selektion oder Förderung?* Sayı: 19 / Kasım-Aralık 2011**Prof. Dr. phil. Johannes MAND**Adil Olmak Başka Birşey/*Fair geht anders* Sayı: 25 / Ocak-Şubat 2013Ebeveynler Okul Öncesi Dönemde İkidilli Çocukların Dilsel Gelişimini Nasıl Destekleyebilir?/*Vor der Schule – wie Eltern die Sprachentwicklung bilingualer Kinder unterstützen können* Sayı: 26 / Mart-Nisan 2013Eşik Hipotezi Zor Durumda mı?/*Schwellenhypothese in Schwierigkeiten?* Sayı: 28 / Ağustos-Ekim 2013

Aussiedler Çocuklarında ADHS/ADHS bei Aussiedlerkindern Sayı: 29 / Kasım-Aralık 2013

Prof. Dr. Paul MECHERILEntegrasyon Yerine Tanımak. Düzenleyici Esasın Değişimi Üzerine/*Anerkennung statt Integration* Sayı: 18 / Ağustos-Ekim 2011**Prof. Dr. Karl-Heinz MEIER-BRAUN**

Almanya'da Göç, Seçim Kampanyaları ve Medya Sayı: 16 / Mart-Nisan 2011

Prof. Dr. Claus MELTER/Erol KARAYA

Eşitsiz Eğitim Sistemlerine Karşı Hiçbir Şey Yapılamaz (mi)? Sayı: 20 / Ocak-Şubat 2012

Abbas MORDENİZ

Okullarda Yabancı Kökenli Öğretmenlere İhtiyacımız Var! Sayı: 4 / Kasım-Aralık 2008

Prof. Dr. Vernor MUÑOZ

Alman Eğitim Sisteminde Anadilin Rolü ve Göçmenlerin Eğitim Sorunları Sayı: 19 / Kasım-Aralık 2011

Prof. Dr. Jürgen NOWAK2013 Federal Seçimlerinde Parti Programlarının Bir Tahlili/*Analyse der Wahlprogramme der Parteien zur Bundestagswahl 2013* Sayı: 28 / Ağustos-Ekim 2013**Dr. Pınar OĞUZKAN-SAVVIDIS**

Eğitim Hakkı Sayı: 1 / Mayıs 2008

Koral OKAN

Söyleşiler I Sayı: 9 / Eylül-Kasım 2009

Söyleşiler II Sayı: 10 / Ocak-Şubat 2010

Söyleşiler III Sayı: 11 / Mart-Nisan 2010

Söyleşiler IV Sayı: 12 / Mayıs-Haziran 2010

Söyleşiler V Sayı: 14 / Kasım-Aralık 2010

Söyleşiler VI Sayı: 15 / Ocak-Şubat 2011

Söyleşiler VII Sayı: 16 / Mart-Nisan 2011

Söyleşiler VIII Sayı: 17 / Mayıs-Temmuz 2011

Söyleşiler IX Sayı: 20 / Ocak-Şubat 2012

Tarih ve Demokrasi Notları I Sayı: 21 / Mart-Nisan 2012

Tarih ve Demokrasi Notları II Sayı: 24 / Kasım-Aralık 2012

Ahmet ONAY

Asimilasyon, Entegrasyon, Eğitim ve Din Sayı: 1 / Mayıs 2008

Bir Varmış, Bir Yokmuş Sayı: 2 / Temmuz-Ağustos 2008

O Zaman Niçin Almanca Öğrenmiyoruz? Sayı: 4 / Kasım-Aralık 2008

Entegrasyon: Kime, Neye, Niçin, Nasıl? Sayı: 6 / Mart-Nisan 2009

"Kullanılmayan Potansiyel" in Suçlusu Sayı: 7 / Mayıs-Haziran 2009

"Online Türk Diasporası Geliyor!" Sayı: 10 / Ocak-Şubat 2010

Anadili Öğreniminin Siyasallaşması Sayı: 12 / Mayıs-Haziran 2010

Almanya'da Yaşayıp Türkiye Seçmeni Olmak Sayı: 18 / Ağustos-Ekim 2011

"Submersion" Programlarının Çöküşü Sayı: 25 / Ocak-Şubat 2013

Almanya Seçimlerinde Hangi Partiye Oy Vermeli? Sayı: 28 / Ağustos-Ekim 2013

Cem ORGAN

Meslek Eğitimine Geçiş ve Göçmen Gençlerin Konumu Sayı: 6 / Mart-Nisan 2009

Dr. Bahar OTCU-GRILLMAN

ABD'ndeki Türkiyeli Göçmenler ve Eğitim Sayı: 30 / Ocak-Şubat 2014

Av. Asuman ÖKTEM

Göçmen Toplumu ve Hukuk Sayı: 17 / Mayıs-Temmuz 2011

Entegre Olma Özürlü mü, Entegre Etme Özürlü mü? Sayı: 20 / Ocak-Şubat 2012

Hasan Deniz ÖNERGİL

İnterkültürel (Kültürlerarası) Yetkinlik Sayı: 10 / Ocak-Şubat 2010

Av. Anneliese QUACK

Engelli Çocukların Okul Seçme Özgürlüğü İçin Mücadele Sayı: 22 / Mayıs-Temmuz 2012

Derya ÖZKUL

Göç Araştırmalarında Yeni Yönelimler: Ulus-Ötecilik Araştırmaları Sayı: 20 / Ocak-Şubat 2012

Avustralya'da Göçmenlerin Eğitsel Durumu Sayı: 30 / Ocak-Şubat 2014

Aydan ÖZOĞUZ

2011 Yılında Uyum Politikasını Nasıl Anlamak Lazım? Sayı: 18 / Ağustos-Ekim 2011

Prof. Dr. Mehmet ÖZYÜREK

Göçmenlerin Çocukları ve Öğrenme Güçlüğü Tanısıyla İlgili Olası Problemler ve Çözüm Önerileri Sayı: 11 / Mart-Nisan 2010

Prof. Dr. Hüseyin PAZARCI

Almanya'daki Türk Göçmenlerin Hakları Üzerine Sayı: 29 / Kasım-Aralık 2013

Filiz POLAT

Göçmen Aile Çocuklarının Eğitim Fırsatları Sayı: 13 / Temmuz-Ekim 2010

Temel Öğretim Seviyesindeki Dil Teşviği Başarısız mı Oldu? Sayı: 17 / Mayıs-Temmuz 2011

Eğitimle Yeşeren Topraklar mı?! Sayı: 18 / Ağustos-Ekim 2011

"Vasıfsız" Damgası Yiyen Kalifiye Eleman Sayı: 19 / Kasım-Aralık 2011

Prof. Dr. Hans H. REICHNormal Olan İkidilliktir/*Die ganz normale Zweisprachigkeit* Sayı: 16 / Mart-Nisan 2011Kökendili Dersi Öğretimbilgisinin Temel Özellikleri/*Grundzüge einer Didaktik des Herkunftssprachlichen Unterrichts* Sayı: 22 / Mayıs-Temmuz 2012Ortaokul ve Liselerde Kökendili/*Herkunftssprachen auf der Sekundarstufe* Sayı: 26 / Mart-Nisan 2013**Wolfgang RIEMANN**

Lerzi-i Hayal Sayı: 7 / Mayıs-Haziran 2009

Dr. Faraj REMMOOkulların Kültürlerarası Açılımı/*Interkulturelle Öffnung in den Schulen* Sayı: 27 / Mayıs-Temmuz 2013Kamu Yönetiminin Kültürlerarası Açılımı/*Interkulturelle Öffnung der Verwaltung* Sayı: 29 / Kasım-Aralık 2013**Dr. Songül ROLFFS**

Yine iki dillilik üzerine Sayı: 5 / Ocak-Şubat 2009

Çocuklarımızla Almanca mı Konuşalım? Sayı: 18 / Ağustos-Ekim 2011

Serap SADAK

Nice yıllara İstasyon! Sayı: 6 / Mart-Nisan 2009

Dr. Ali SAK

Bilimde Anadilin Önemi Sayı: 5 / Ocak-Şubat 2009

Mehmet Emin SALTİK

Devlet ve Din - Almanya'da Sekülerizm ve İslam Sayı: 5 / Ocak-Şubat 2009

Berrin NAKİPOĞLU-SCHIMANG

Çokdillilik Kapsamında Frankfurt Modeli-Türkçe/Almanca Koala İlkesi Sayı: 18 / Ağustos-Ekim 2011

Prof. Dr. Hans-Peter SCHMIDTKEGülcan'ın Şansı/*Gülcan im Glück* Sayı: 10 / Ocak-Şubat 2010Almanca mı, Anadili mi? Hayır: Almanca ve Anadili/*Deutsch oder Muttersprache?* Sayı: 12 / Mayıs-Haziran 2010RTL'nin "Almanca Söyle" Reklam Kampanyasına Yönelik Düşünceler/*Reflexionen zu den Werbespots von RTL „Sag es auf Deutsch“* Sayı: 21 / Mart-Nisan 2012

Prof. Dr. Prof. Dr. Wolfgang SCHNEIDER

Entegrasyon Yerine Kültürlerarasılık!/Interkultur statt Integration!	Sayı: 20 / Ocak-Şubat 2012
Almanya'da İlk Kültürlerarası Barometre/Das Erste InterKulturBarometer Deutschland	Sayı: 22 / Mayıs-Temmuz 2012
"Nation Branding" (Ulus Markalaşması) Bir Devletler Raporu mu?/Ein Staatenbericht als „Nation Branding“?	Sayı: 24 / Kasım-Aralık 2012
Çocuk ve Gençler İçin Kültürel Uyumluluk Şartının İcadı Hakkında/Von der Erfindung einer Kinder- und Jugendkulturverträglichkeitsklausel	Sayı: 26 / Mart-Nisan 2013

Prof. Dr. Joachim SCHROEDER

Zor Koşullar - Okuldaki kültür çatışmalarına "farklı" bir bakış için ek sav/Schwierige Verhältnisse	Sayı: 8 / Temmuz-Ağustos 2009
---	-------------------------------

Prof. Dr. Christoph SCHRÖDER

Almanya'daki Göç Tartışmalarında Dil Çeşitliliği ve Dil/Sprachliche Vielfalt und Sprache in der Migrationsdebatte in Deutschland	Sayı: 30 / Ocak-Şubat 2014
--	----------------------------

Dr. Brigitte SCHUMANN

BM Engelli Hakları Bildirgesi Göçmen Çocukları Açısından Sonderschulenin Sonunu mu İfade Ediyor? İsviçre'de Yapılan Uzun Süreli Araştırma Öğrenim Engelli Okullarının Meşruiyetini Ortadan Kaldırıyor	Sayı: 13 / Temmuz-Ekim 2010
	Sayı: 21 / Mart-Nisan 2012

Gökhan SEZER

Dışlanmışlığı Biz mi Hissediyoruz Yoksa Dışlanmışlık Bize Hissettiriliyor mu?	Sayı: 1 / Mayıs 2008
---	----------------------

Dipl. Päd. Mark SKRIPULETZ

Öğrenim Desteği İçin Förderschulelerde Göç Kökenli Çocukların ve Gençlerin Durumu	Sayı: 9 / Eylül-Kasım 2009
---	----------------------------

Prof. Dr. Susanne SPINDLER

Gençlerin Farklılıkları ve Eşitsizlikleri ile Başa Çıkma/Umgang mit Unterschieden und Ungleichheiten bei Jugendlichen	Sayı: 29 / Kasım-Aralık 2013
---	------------------------------

Cem ŞENTÜRK

Almanya'nın Göçmenlere Neden İhtiyacı Var?	Sayı: 3 / Eylül-Ekim 2008
--	---------------------------

Prof. Dr. Sargut ŞÖLÇÜN

Edebiyat, Bilim, Kolektif Zihniyet	Sayı: 23 / Mayıs-Temmuz 2012
Didaktik Edebiyat ve Diyalektik	Sayı: 23 / Mayıs-Temmuz 2012

Doç. Dr. Uğur TEKİN

Almanya'da Göçmene Yaklaşımlar	Sayı: 3 / Eylül-Ekim 2008
"Kullanılmayan Potansiyeller" Araştırmasına İlişkin Değerlendirme	Sayı: 6 / Mart-Nisan 2009

ATG/Ergun TEPECİK

Nereden Çıktı Bu Tiyatro 'ATG'?	Sayı: 5 / Ocak-Şubat 2009
Misafir İşçilikten Üniversiteye	Sayı: 7 / Mayıs-Haziran 2009

Dr. Levent TEZCAN

Göç ve Uyum Politikalarında Din Dönüşümü	Sayı: 22 / Mayıs-Temmuz 2012
--	------------------------------

Prof. Dr. Aysel YOLLU-TOK

Geçmişin Işığında Türkiye Kökenlilerin Mevcut İş Piyasasına Entegrasyonu	Sayı: 26 / Mart-Nisan 2013
--	----------------------------

İhsan TOPRAKLI

Evde Çocuğumuzla Türkçe Konuşacak Kadar Aptal mıyız?	Sayı: 8 / Temmuz-Ağustos 2009
--	-------------------------------

İsa TÖZÜN

İngiltere'de Azınlık Gruplar ve Eğitim: 'Türkçe Konuşan Göçmenler'	Sayı: 30 / Ocak-Şubat 2014
--	----------------------------

Yücel TUNA

Dil Bilinci ve Hessen'de Anadili Öğretimi	Sayı: 14 / Kasım-Aralık 2010
Sosyal Bilimlerin, Sanatın ve Kültürün Eğitim Sistemindeki Yeri	Sayı: 21 / Mart-Nisan 2012

Tuba TUNCAK

Kelebek Uçmaya Hazır	Sayı: 21 / Mart-Nisan 2012
----------------------	----------------------------

Prof. Dr. Ali UÇAR

Özel Eğitime Muhtaç Göçmen İşçi Çocuklarının Okul Sorunu	Sayı: 7 / Mayıs-Haziran 2009
Kültür Çevirmeni	Sayı: 10 / Ocak-Şubat 2010

İmdat ULUSOY

İki dilli veya çok dilli eğitim: Günümüzde hala olanaklı mı? I	Sayı: 2 / Temmuz-Ağustos 2008
--	-------------------------------

İki dilli veya çok dilli eğitim: Günümüzde hala olanaklı mı? II	Sayı: 4 / Kasım-Aralık 2008
---	-----------------------------

Prof. Dr. Yasemin Karakaşoğlu ile Söyleşi	Sayı: 4 / Kasım-Aralık 2008
---	-----------------------------

Nazım Hikmet Şiirleri Hala Güncel mi?	Sayı: 27 / Mayıs-Temmuz 2013
---------------------------------------	------------------------------

Sözcüklerin Önlenebilen Evrensel ve Gizemli Yolculuğu...	Sayı: 26 / Mart-Nisan 2013
--	----------------------------

Gezi ... Mizah ... John Lennon	Sayı: 29 / Kasım-Aralık 2013
--------------------------------	------------------------------

Prof. Dr. Hacı Halil USLUCAN

Yurt Özlemi ve Entegrasyon	Sayı: 3 / Eylül-Ekim 2008
Eğitimsel Kariyer Yönetimi ve İyi Okul Profili	Sayı: 13 / Temmuz-Ekim 2010

Berin UYAR

Dil, Düşüncenin Aynasıysa Eğer...	Sayı: 2 / Temmuz-Ağustos 2008
-----------------------------------	-------------------------------

Dr. Anja LEIST-VILLIS

İkidiilli Yetiştirmek-Ebeveynlere Öneriler/Zweisprachige Erziehung – Empfehlungen für Eltern	Sayı: 13 / Temmuz-Ekim 2010
--	-----------------------------

Prof. Dr. Rolf WERNING

İçselleme (Inklusion) – Görevler, Çelişkiler ve Bakış Açıları/Inklusion – Herausforderungen, Widersprüche und Perspektiven	Sayı: 19 / Kasım-Aralık 2011
--	------------------------------

Prof. Dr. Dieter WIEDEMANN

Medya Entegrasyona Nasıl Katkıda Bulunabilir?	Sayı: 23 / Mayıs-Temmuz 2012
---	------------------------------

Prof. Dr. Henning WODE

Almanca ve Türkçenin Erken Desteklenmesi: Kiel Modeli/Das Kieler Model	Sayı: 21 / Mart-Nisan 2012
--	----------------------------

Prof. Dr. Kutlay YAĞMUR

Batı Avrupa'da Irkçılık Neden Yaygınlaşıyor?	Sayı: 20 / Ocak-Şubat 2012
Uyum Tartışması Ne Zaman Biter?	Sayı: 22 / Mayıs-Temmuz 2012
Bir Başka Dilde Konuşmak Neden Yasaklanır?	Sayı: 26 / Mart-Nisan 2013
Kültürel Değerler Yaşamın Her Alanını Şekillendirir	Sayı: 28 / Ağustos-Ekim 2013

Aslan YALÇIN

Elli Yıllık Göç ve Yarım Dilli Entegrasyon	Sayı: 2 / Temmuz-Ağustos 2008
Göçmen (Türk) Çocukları =Günah Keçisi	Sayı: 2 / Temmuz-Ağustos 2008

Kemal YALÇIN

Beyni Özgürleştirmek ve Bilim İnsanı Yetiştirmek	Sayı: 3 / Eylül-Ekim 2008
--	---------------------------

Erol YILDIZ

Medyada Kültürel Hegemonyanın Normalleştirilmesi	Sayı: 12 / Mayıs-Haziran 2010
--	-------------------------------

Dr. Safiye YILDIZ

Toplumsal Eşitsizlik, Sıradüzeni ve Çok Yönlü Ayrımcılık: Kesişimsel Bir İlişki	Sayı: 27 / Mayıs-Temmuz 2013
---	------------------------------

Eray ZORLU

Anadili ve İslam Din Dersleri	Sayı: 4 / Kasım-Aralık 2008
Anadili Dersleri ve Yasal Konumlarına Yönelik Düşünceler	Sayı: 6 / Mart-Nisan 2009

Sempozyum 2009 Kitabı
Ocak 2010, 164 Sayfa, 14x23 cm
ISBN 978-3-9813430-07

"Son derschule/Förderschule Sorunu ve Göçmen Toplumu Paneli" Kitabı
Ekim 2011, 96 Sayfa, 14x23 cm
ISBN 978-3-9813430-14

Sempozyum 2010 Kitabı
Ekim 2012, 228 Sayfa, 14x23 cm
ISBN 978-3-9813430-38

Sempozyum 2011 Kitabı
Haz. 2013, 228 Sayfa, 14x23 cm
ISBN 978-3-9813430-45

Sempozyum 2012 Kitabı
Ekim 2013, 136 Sayfa, 14x23 cm
ISBN 978-3-9813430-52

Farklı Diller ve Kültürlerden Deyim ve Atasözlerindeki Kadın Resimleri...

Carl von Ossietzky Üniversitesi Oldenburg İmdat ULUSOY

Türkiye bir seçim yılında. Özellikle genel seçimler öncesi en çok konuşulan konulardan birisi de seçime katılan partiler için konulan bir engel olan seçim barajı. Yerel seçimlerde böyle bir baraj sorunu yok. Ama yine de bu konuda tartışmalar oluyor. Avrupa ülkelerinde ortalama %5 olan bu baraj Türkiye'de %10. "Bu kuralı biz değil 12 Eylül Anayasası koymuş" diyerek topu eski cunta yönetimine atan 12 yıllık iktidar partisi, gelen eleştirileri ve bunun değiştirilmesine ilişkin önerileri ise kulak arkası ediyor ve bu yüksek barajdan da sonuna kadar yararlanmaya çalışıyor. Çünkü çok işine geliyor...

Yerel seçimlerde partiler için baraj yok, ama kadın adaylar için genel seçimlerdeki partilere uygulanan %10'luk barajın tam tersi bir baraj uygulaması var: Kadın adayların oranı %10 bile değil! O da seçilme şanslarının az olduğu yerler veya başkan adayı değil de daha ziyade belediye meclis üyelikleri. Kısacası göstermelik-vitrinlik bir zihniyetle zevahiri kurtararak, bizim de kadın adaylarımız var diyebilmek.

Mart ayı sonunda yerel seçimler var. Bu seçimlerin özelliği, partilerden ziyade adayların ön plana çıkması. Bu seçimlerin de yine en dikkat çeken konularından birisi de belediye başkanlığı için aday gösterilen kadın adayların oranı.

Bu yazının asıl konusu, seçimler olmadığından, yani hangi partiler ne kadar kadın adayla seçimlere katılıyorlar konusunda ayrıntılı bilgi vermek olmadığı için, sadece ibretlik bir örnek olduğundan ve genel durumu da az çok yansıttığından, örnek olarak bir partinin iki ildeki kadın aday oranına bir göz atmak yeterli olacaktır.

Demokrat ve buna bağlı olarak sol veya sosyal demokrat seçmen tabanının daha yaygın ve güçlü olduğu İzmir'in toplam 30 merkez ve çevre ilçelerinde ana muhalefet partisi CHP'nin kadın aday sayısı maalesef iki tane! İstanbul da sanki bu ilimizle yarışır gibi benzer durum sergiliyor. Toplam 39 merkez ve çevre ilçelerdeki kadın aday sayısı 3 tane!

Sayılar tüm gerçeği olduğu gibi anlatıyor. Fazla söze gerek yok! Bu ayıp, pardon bu tablo, bu çağda, bu topluma. Başta tabii ki en tepedeki yöneticilerin...

Sayıların pek uğramadığı ama kadınlarla ilgili gerçeklerin gün ışığı gibi ortada olduğu bir başka alandaki tablo da hiç iç açıcı değil.

Her dilin bir parçası olan ve kültürel yaşamın izdüşümü diyebileceğimiz deyimler ve atasözlerindeki durum bizde ve karşılaştırmalı olarak diğer bazı dillerde nasıl? Deyim ve atasözleri dilbilimi alandaki çalışmalarda en çok ilgi duyduğum ve severek araştırma yaptığım bir alan. Türkçe kurslarına katılan değişik ülkelerden öğrencilerin zaman zaman verdikleri karşılaştırmalı örneklerden yararlanarak ilgi duyup araştırma yaptığım bu alanda, hem çarpıcı hem de benzerlik taşıması yönünden oldukça ilginç örnekler ortaya çıktı. Biraz üzerinde durmaya değer...

Türkçedeki atasözlerini, başka ülkelerin atasözleriyle karşılaştırdıkça kadının toplumda "ikinci cins" olarak aşağılanması, küçümsenmesi, ayrımcı bir düşünce ve önyargıyla kötülenmesi konusunda diğer kültürlerdeki durumundan hiç de geri olmadığını saptamak kolay. Kadınların toplumda yaşamın her alanında genelde yaşadıkları her şey atasözleri ve deyimlere de olduğu gibi yansıyor. Gerçekten de atasözleri ve deyimler toplumun geniş bir kesimine mal olmuş düşünce, anlayış ve değer yargılarının birer aynası durumunda. Kadınlar var olan toplumun yapısı gereği, erkeklerle eşit görülmeyen, onun da ötesinde horlanan, ezilen, baskı altında tutulan, dışlanan, değer verilmeyen diğer yarısını oluşturuyor.

Şirin Tekeli'nin yıllar önce yaptığı bir araştırmaya göre Türkçede 17.740 atasözü ve deyim 300 kadarının kadınları konu ettiğini tespit ediliyor. Bu söz guruplarındaki kadına bakış açısını da yorumluyor ve atasözleri ve deyimlerdeki kadınlarla ilgili olanların daha çok hangi konular üzerinde yoğunlaştığını da belirli başlıklar altında örneklerle ele alıp ortaya koyuyor.

Kadının nasıl yetiştirilip eğitilmesi gerektiğini öğütleyen atasözleri var :

Kızı kendi haline bırakırsan ya davulcuya gider veya zurnacıya.

Kız kısıklıda gelin baskıda.

Kız beşikte, çeyiz sandıkta.

Kadının ailesine çok önem verilmesini anlatanlar :

Pekmezi dipten kadını kökten al.

Kenarına bak bezini al, anasına bak kızını al.

Kadın genellikle ev kuran, evlilik ve annelik kavramlarıyla anılan bir konumda:

Cennet anaların ayakları altındadır.

Ana gibi yar vatan gibi diyar olmaz.

Yuvayı dişi kuş yapar.

Ağlarsa aanam ağlar, gerisi yalan ağlar.

Kadın adamı vezir de eder, rezil de.

Analar taş yesin yarımşardan beş yesin.

Çocuksuz kadın meyvesiz ağaç gibidir.

Kadınlara güvensizlik de yer almaktadır :

Saçı uzun aklı kısa.

Kadını sırdaş eden tellal aramaz.

Kadının söylediği kırk sözden sadece birisine inan.

Avrata atı emanet etme.

Kadına karşı şiddeti meşrulaştıran, ona karşı dayağın yaygınlığının adeta simgesi haline gelmiş atasözü bile var:

Kızını dövmeyen dizini döver.

Kadınlarla ilgili atasözleri Alman halk kültürü ve edebiyatında da diğer ülkelerden farklı bir yerde değil. Benzer ve paralellik taşıyan çok örnekler var:

"Bir çiftlik evini üç şey yıkar : şirret bir kadın, tahtakurusu ve fare." (*Drei Dinge verderben das Bauernhaus: böses Weib, Wanz und Maus.*)

"Kadının yönettiği evde şeytan uşaklık yapar." (*Wo die Frauen im Hause regiert, ist der Teufel Hausknecht.*)

"Saçı uzun aklı kısa." (*Lange Haare, kurzer Sinn.*)

"Kadın bir ay gibidir, ödünç ışıkla parlar."

"Üç şey çabuk geçer: yankı, gökkuşağı, kadın güzelliği."

"Bir kadın bir adamın kapıdan getirebileceğinden daha fazlasını pencereden atabilir."

İtalyan atasözlerinde de kadınlar olumsuz özelliklerle anılıyorlar:

"Kadınlar evde uzun zaman tutulmaması gereken şeylerdir." (*Le donne sono una certa mercanzia da non le teuer troppi anni in casa.*)

"Az kadının ve az kazın olsun." (*Donne e oche tienne poche.*)

"Kendini şirret kadından koru, iyi olanına hiç güvenme." (*Dalla donna cattiva guardati bene, e dalla buona non ti fidar niente.*)

"Karanlıkta bütün kadınlar aynıdır." (*Al buino tutte le donne sono uguali.*)

"Kadınlar kestane gibidir, dışları güzel içleri çürük."

"Kadınlar, eşekler ve fındıklar için insafsız bir el lazımdır."

Yunanların ataları da kadın konusunda pek olumlu şeyler düşünmüyorlar:

"Evlilik adamların aldığı tek şeytandır."

"Üç büyük tehlike vardır: deniz, yangın ve kadın."

Rus atasözlerinde de durum aynı:

"Erkeğin günahı eşikte kalır, kadınınki içeri girer."

"Kadını ruhun gibi sev, kürk palton gibi sopala."

"Köpekler bile kadınlardan daha iyidir, hiç olmazsa efendisine havlamazlar."

"Kadınların arzuları hiç bitmez, dolmayan dilenci torbasına benzerler."

Çinliler, "Sana on erkek evlat verse bile karına asla güvenme!" derler.

Japonlar da şiddet konusunda aynı şeyi söylerler.

"Evliliğinin iyi yürümesini istiyorsan, evlendiğin gece karını döv."

"Genç bir kadın evinde sadece gölge ve yankı olmalı."

"Kadın ve halı yeni iken iyidir."

İrlandalılar, "Üç yaratığın ilkesi yoktur; domuzlar, katırlar ve kadınlar" derler.

Yemen: "Erkeğin en kötü düşüncesinde bile başıslayıcılık vardır, kadınınki ise korkunçtur."

Kırgızistan: "Çamurdan bir adam, ay ışığından bir kadından daha iyidir."

Özbekistan: "İnsandan cesuru, horozdan asili, kadından nankörü yoktur."

Bütün bu karşılaştırmalı örneklerde de görüldüğü gibi hemen hemen dünyanın her yerinde kadınlar hakkındaki değer yargıları birbirine çok benziyorlar.

Çalışıp üreten, anne ve eş olarak yaşamı paylaşan ve aynı sorumlulukları yüklenmiş dünya nüfusunun yarısını oluşturan kadınlar konusundaki değer yargıları yüzlerce yıl öncesinden günümüze dek aktarılıp gelmiştir. Buna karşın toplumun diğer yarısını oluşturan erkeklerin bu "atasözlerindeki" kadınlarla ilgili düşünce ve önyargıları günümüzde bile hala savunulmakta, bu durum da insanı adeta ürpertmekte. Ataerkil toplum düzeninin günümüzde, en uygar geçinen toplumlarda bile ne yazık ki hala geçerli olduğunu bu atasözleri bugün de kanıtıyor.

Kürtçedeki atasözlerinde de kadınlarla ilgili hem olumlu hem de olumsuz örnekler var:

"Aslan aslandır, erkek veya kadın (dişi) farketmez." (*Şêr şêre, çi jine çi mêre.*)

"İyi bir anne bin öğretmenden daha iyidir." (*Diya bas ji hezar mamosteyan cetir e.*)

"Gelin makyaj yapmaya (süsleninceye) kadar düğün biter." (*Heta bûk xemâlî, dawet betilî.*)

"Erkek bir nehir, kadın bir göldür." (*Mêr çem e, jin gol e.*)

"Kadın aşık oldu, erkekler birbirlerini yok ettiler." (*Jinê dil kir, mêra xwe sil kir.*)

Karadeniz yöresi denilince ilk akla gelen ve belli geniş bir yöreyi kapsayan, renkli, özgün ve zengin bir kültüre sahip **Lazca** da deyim ve atasözleri yönünden oldukça zengin. Çok geniş bir bölümü henüz araştırılıp yazılı hale getirilmemiş de olsa, bugüne dek derlenip ulaşılabilen Lazca atasözleri arasında da yaklaşık 200 civarında atasözü kadınlarla ilgili. Lazcadaki kadınları kötüleyen atasözlerinin oran olarak Türkçedeki atasözleri kadar çok olmadığı ilk aşamada hemen dikkat çekiyor. Bu örneklerle kadına verilen önem, değer ve kadın baba evinden ayrılma bile, orada haklarının her zaman geçerli olup korunduğu vurgulanmak isteniyor:

"Kadın, baba evine gelince evin dört köşesi sevinir." (*Matifone oxorişa moxtası oxorimçera ixes.*)

"Babasının evine gelen kadını ağlatma." (*Matifane mo obgarinam.*)

Bu sözle de kadına verilen öneme dikkat çekiliyor:

"Yaşlı bir kadının bir bez parçasına bile muhtaç kalınabilir." (*Dida mbeşa cilen.*)

Doğal olarak olumsuz örnekler de var:

"Kırık bir süt kabının sesi ile çok konuşan bir kadın aynıdır." (*Mapatkaleci oxorçaşi totaxeyi kvanbaşi sersi ar ren.*)

"Kadının Adı Yok" ama, "**LAKABI**" var ...

Atasözleri ve deyimlerdeki tanımlar ve benzetmeler dışında bir de kadınlara yakıştırılan lakaplar var Türkçede: Bu lakaplar arasında "*can yoldaşı, şekerim, hayat arkadaşım vb.*" övgüyle söylenelerin yanı sıra, başta en çok bilinen "*saçı uzun aklı kısa, kaşık düşmanı, avrat, akrep sultan, ömür tör-*

püsü vb." olmak üzere, daha onlarca yergi dolu olanlar ne yazık ki çoğunluğu oluşturuyor. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü öğretim üyesi, antropolog Doç. Dr. A. R. Balaban'ın yaptırdığı bir araştırmaya göre Anadolu'da kadına takılan tam 103 tane lakap saptanmış. Bunlardan sadece birkaçı: "gari, sirkeli baş, hatun, erkek fatma, dırdır makinesi, bizimki, baldırı çıplak, gacı, pünpüllüm, hoyrat, ev bekçisi, saksı, laf ebesi, besleme, ev yıkan, dahiliye nazırı ...". (Hürriyet, 14 Temmuz 1993)

Türkçedeki "Eşanlamlı Sözcükler" sözlüğünde erkek sözcüğü genellikle olumlu anlamda kullanılır: adam, bay, bey, beyefendi, delikanlı, centilmen, er kişi, dadaş, çelebi, koca, kavalye...

Oysa kadın kavramı ve bu kavramla ilgili olanlar ise çoğunlukla olumsuz: kari, avrat, cadı, kari kılıklı, kari ağızlı, kancık, kanayaklı, bayan, kocakarı, kokona, madam, mat-mazel, kari köylü...

Kadına toplumun biçtiği değer çok açıkça atasözlerine ve takılan lakaplara da yansımaktadır doğal olarak. Kadına yakıştırılan özellikler, onun aciz, zavallı, güvenilmez, sözüne inanılmaz, yalnızca evlilik için ve çocuk doğurmaya yarayan,

kısacası olumsuz ve kötü birçok özelliklerdir. Atasözleri ve deyimlere, yani genelde tüm kültüre yansıyan, kadını ikinci cins olarak görüp aşağılayan değer yargıları karşısında kadın hareketinin yüzyıllardır süren çok sevindirici ve başarılı bir mücadelesi olduğunu da belirtmek gerekir. Buna karşın yaşamın her alanında ortaya çıkan bu cinsiyet ayrımcılığına doğal bir tepki, ancak bilinçli bir karşı çıkışla birleştirilirse daha da başarılı ve sonuç alıcı olacaktır. Kadına yapılan her türlü haksızlıklar her alanda olduğu gibi görülüp bilince çıkarılmalı. Konuşulan iletişim araçları ve dil de gözden geçirilip cinsiyetçilikten arındırılmış eşitlikçi bir kültür, gelecekte tüm toplumun hedefleri arasında olmalıdır.

Yazıyı okurlara bir bilmece sorarak sonlandırıyorum. Akşam yaklaşmış ve mesai saatinin son dakikalarıdır. Tanınmış bir tıp Merkezinin ünlü bir operatörü, evine gidip bir içecek günün yorgunluğunu atacak ilk dinlenme zamanını ipe çekerken, çok acil bir olay için ameliyathaneye çağırılır.

Bir trafik kazası olmuştur. Baba ölmüş, oğlu ise yaralıdır.

Operatör ameliyathaneye girer ve dehşet içinde, "Ben

bu ameliyatı yapmam, çünkü bu benim oğlum!" der.

Bilmece sorusu: Eğer baba ölmüşse, yaralı çocuk nasıl olur da oğlu olabilir?

Kaynaklar:
Aksoy, Ö.A. ; Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, TDK, Ankara 1978
Betz, Werner; Deutsche Sprichwörter, Wiesbaden 1972
Develioğlu, Ferit ; Türk Argosu, Aydın Kitabevi, Ankara 1980
Flieger, E. ; Deutsche und italienische Sprichwörter, Gießen 1979
Gökşen, Enver Naci ; Atasözleri ve Deyimler, Koza Yayınları, İstanbul 1974

Meydan Larousse Büyük Lügat ve Ansklopedisi 1,2,3,4. Cem Yayınevi, İstanbul 1982

Kartozia, Guram; Lazuri Tekstebi-Lazca Metinler, Tbilisi 1972
Schulz, D. / Griesbach, H. ; 1000 deutsche Redensarten, Berlin 1981
TDK Söz Derleme Dergisi, Sayı 168-170, Ankara 1978
Tekeli, Şirin, Kadınlar İçin; Alan Yayıncılık, İstanbul 1988
Ulusoy, İ. ; Resim ve Öykülerle Ünlü Deyimler, Schulbuchverlag Anadolu, Hückelhoven 2001

Ulusoy, İ. ; Türkçe Atasözleri-Deyimler, Almanca Çevirileri ve Kaşıkıkları, Schulbuchverlag Anadolu, Hückelhoven 2014

Yurtbaşı, Metin ; Türkisches Sprichwörterlexikon, Ankara 1993
Yurtbaşı, Metin; Örnekleriyle Deyimler Sözlüğü, İstanbul 1996
<http://www.russlandjournal.de/services/kontakt/>
<http://www.bk-luebeck.eu/sprichwoerter-kurdische.html>

Veli Akademisi

Prof. Dr. Havva ENGİN Heidelberg Eğitim Bilimleri Yüksekokulu

Heidelberg Eğitim Bilimleri Üniversitesi (Pädagogische Hochschule Heidelberg) bünyesinde faaliyet gösteren Heidelberg Göç Araştırmaları ve Kültürlerarası Pedagoji Merkezi (Hei-MaT) ile Baden Türk Okul Birlikleri Dernekleri Federasyonu, T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nın mali desteğiyle 2013 yılı Aralık ayından itibaren "Göçmen Türk Veliler İçin Veli Akademisi" Projesi'ni yürütmeye başladı.

Projenin ana hedefi, Baden Türk Okul Birlikleri Dernekleri Federasyonu ile birlikte, Almanya'nın Baden bölgesinde yaşayan Türkiye kökenli velileri, Alman eğitim sisteminin yapısı, işleyişi ve beklentileri konularında bilgilendirmek, veli hakları ve okulda veli çalışmalarına aktif katılma temelinde kendilerini eğitmek olarak belirlendi.

Proje kapsamında velilerle işlenecek konular arasında şunlar bulunuyor:

I. İkidillilik / Göçte Okul Öncesi ve Okul Sürecinde İki Dilli Yetişmek ve Anadilin Önemi;

a. Veli-Çocuk Okuma Çalışmaları
b. Kitap Seçimi ve Okuma Alışkanlığını Geliştirme

II. Alman Eğitim Sisteminin Yapısı ve İşleyişi

a. Okul Öncesi Eğitim
b. İlk ve Orta Okul Eğitimi-Okul Modelleri
c. Lise Eğitimi ve Abitur'a Giden Yollar
d. Yüksek Öğretim

III. Alman Eğitim Sisteminde Velilerin Yeri

a. Velilerin Hakları ve Sorumlulukları
b. Eğitim Sisteminde Veli Temsil Mercileri

IV. Alman Eğitim Sisteminde Okul-Meslek Okulu Bağlamı

a. Okul Diplomalari ve Meslek Eğitimine Geçiş
b. Hangi Meslek İçin Hangi Diploma Gerekli
c. Meslek Seçiminin Püf Noktaları
d. Meslek Eğitim Yeri Aramasında Yapılan Yanlışlıklar

Göçmen Türk Veliler İçin Veli Akademisi Projesi Tanıtım Toplantıları

Almanya'nın Baden bölgesindeki Göçmen Türk Veliler İçin Veli Akademisi Projesi'yle ilgili Aralık 2013 tarihinden bu yana değişik tanıtım toplantıları düzenlendi. Proje, bu bağlamda öncelikle; 14 Aralık 2013 tarihinde Heidelberg Eğitim Bilimleri Üniversitesi'nde düzenlenen bir toplantıyla 130'un üzerinde Türk Dili ve Kültürü öğretmeni ile çok sayıda ebeveyn tanıtıldı. Ardından 15 Şubat 2014 günü Gaggenau'da Gaggenau ve Çevresi Türk Okul Aile Birliği'nin

katkısıyla ve organizasyonu; 7 Mart 2014 tarihinde ise bu kez Mannheim'de DİTİB'e bağlı olan Yavuz Sultan Selim Camii'nin katkısı ve organizasyonu ile tanıtım toplantıları yapıldı. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde DİTİB Baden Eyalet Kadın Birliği'nin Karlsruhe'de düzenlediği etkinlikte "Göçmen Türk Veliler İçin Veli Akademisi" hakkında da bilgi verildi.

Proje tanıtım toplantılarının bir sonraki durağı 29 Mart 2014 tarihinde Lörrach...

Proje kapsamında Heidelberg Göç Araştırmaları ve Kültürler-Aşırı Pedagoji Merkezi (Heidelberger Zentrum für Migrationsforschung und Transkulturelle Pädagogik - Hei-MaT) tarafından bugüne kadar Göçmen Türk Veliler İçin Veli Akademisi "Veli Eğitimcisi" Eğitim Semineri de yapıldı.

Blog, Twitter ve YouTube

Projenin tanıtımının yaygınlaştırılması amacıyla, 12 Ocak 2014 tarihinde bir blog açıldı: <http://veli-akademisi-heidelberg.blogspot.de/>

Blog aracılığıyla projenin sınırları aşan bir tanıtım olanağına kavuştu. Keza, blogtaki güncellemelerin ilgisine anlık olarak ulaşması için, blog twitter adresiyle de desteklenmeye başlandı: <https://twitter.com/VeliAkademisiHD/>

Aynı şekilde tanıtım toplantılarında ele alınan konular ve yapılan konuşmalar, yöneltilen sorular YouTube aracılığıyla, meraklısına ulaştırılıyor: <https://www.youtube.com/channel/UCB9sgAt7cGgeK6tUeuslB0w>

Nisan 2014'ten itibaren yukarıda belirtilen konu kümelerinde "Veli Eğitimcileri" yapılacak...

Hei-MaT

Heidelberg Göç Araştırmaları ve Kültürlerarası Pedagoji Merkezi (Heidelberger Zentrum für Migrationsforschung und Transkulturelle Pädagogik - Hei-MaT) 2004 yılında, Heidelberg Eğitim Bilimleri Üniversitesi bünyesinde "Interkulturelles Kompetenzzentrum" olarak kuruldu. Hei-MaT adını Aralık 2011'de aldı.

Hei-MaT, göç ülkesi olan Almanya'da göçmenlerin içinde buldukları yaşam ve eğitim şartlarına yönelik bilimsel çalışmalar yapıyor ve eğitsel faaliyetler düzenliyor. Üniversitede, değişik öğretmenlik branşlarında okuyan öğrenciler, ileride "göçmen öğrencilerle en iyi nasıl ve verimli çalışabilirler" konusunda yoğunlaşıyor.

Alman okullarında çalışan öğretmenlere, değişik başlıklarda ve konularda, eğitim seminerleri sunuyor. Bunların

başında, "ikidillilik" ve "göçmen velilerle en iyi ve verimli şekilde nasıl çalışabiliriz?" konuları geliyor.

Göçmen velilere rehberlik ve danışmanlık yapılmasıyla ilgili Veli Akademisi vb. programlar hazırlıyor.

Göç toplumunda din ve dinin göçmenlerdeki yeri ile önemi üzerinde duruyor.

Göçmen ailelerle beraber çalışan sosyal danışmanları, göçmenlerin sosyo-kültürel ve inançsal hassasiyetlerini dikkate almak için eğitiyor.

Göç toplumunda, uygulanan kültürlerarası ve dinler-arası eğitim modelleri ile eğitim programlarını araştırıyor.

Okulda kültürler/dinler-aşırı ve arası öğrenme modellerini, dinbilimi araştırmalarının dinler-arası/aşırı öğrenime katkısını, çok kültürlü ve çok inançlı ders müfredatlarını irdeliyor...

Baden Türk Okul Aile Birlikleri Dernekleri Federasyonu (TOABD)

Karlsruhe, Almanya'nın güneybatısındaki Baden-Württemberg Eyaleti'ne ait Baden bölgesinin iki idari merkezinden birisi. Baden bölgesinin nüfusu yaklaşık 11 milyon, yüzölçümü 35.751,46 km². Eyalet, Fransa ve İsviçre'ye komşu. Eyalette yaşayan Türk vatandaşlarının sayısı yaklaşık 285 bin; Baden bölgesinde yaşayan Türk vatandaşlarının sayısı ise yaklaşık 112 bin. Baden bölgesinde çeşitli okullara devam eden yaklaşık 30 bin Türk öğrenci bulunuyor. Türkiye'den atanmış 120 öğretmen var.

Merkezi Karlsruhe'de bulunan Baden TOABD Federasyonu, Türkçenin ve Türk kültürünün dernekler aracılığı ile canlı kalması ve yaşanması / tanıtılması amacıyla 2003'te kuruldu. Türk öğrencilerin okul başarılarının desteklenmesi, entegrasyonu ve her iki toplumun birbirini daha iyi anlayabilmesi için çalışmalar sürdürüyor. Alman okul ve eğitim sisteminin tanıtımı için bilgilendirme toplantıları düzenliyor; ev ödevlerinde yardımcı kurs çalışmaları (Almanca ve Matematik ağırlıklı) yapıyor. Öğrenci problemleri ve çözümleri konulu projeler geliştiriyor. Ev- okul arasında köprü oluyor. Almanya'da yaşayan Türk toplumunu entegrasyon konusunda ve gerek Alman gerekse Türk toplumunun birbirini daha iyi anlayabilmesi için, bilgilendiriyor. Bu bağlamda, Türkçe-Almanca iki dilli aylık yayınladığı "Bizim Çocuklar" dergisini de çocuklarla buluşturuyor.

Baden Türk Okul Aile Birlikleri Dernekleri (TOABD) Federasyonu, Baden bölgesinde aynı amaç etrafında birleşen 83 derneğin temsilcisi...

Yüksek Vasıflı Göçmenlere Akademik Ek Nitelik Kazandırılması

ProSALAMANDER Proje Yöneticisi Dr. Anna Katharina JACOB

Günümüzde hala Alman ekonomisi ve politika temsilcileri arasında tartışılmakta olan yüksek nitelikli işgücü yetersizliğine rağmen, akademik diplomasını yurtdışında ya da kendi ülkesinde almış olan birçok yüksek nitelikli göçmenin, bu ülkede kendilerine uygun bir iş alanı bulamıyor olmaları, anlaşılması güç olan bir durumdur. Bunun nedeni, diplomalarının yerel işgücü piyasasında tanınmasıdır.

Artık bundan böyle yapılması gereken şeyler, nitelikli rezervleri daha görünür bir hale getirmek için, bugüne kadar kullanılmamış nitelikli iş gücü potansiyelin ön plana çıkartılması gerekir. Bu durumda Almanya'da yaşayan ve yabancı akademik diplomaya sahip göçmenler (eğitilmiş yabancılar) şimdiye kadar önemli, ama ihmal edilmiş kaynağın temsilcileridir (bkz. Englmann, Müller 2007).

Bu konuda yasal yönergeler değiştirilmiş olmasına rağmen, yabancı göçmen akademisyenler kendilerine uygun bir işyeri bulmakta hâlâ zorlanmaktadır¹. Kullanılmayan bu potansiyel grubuna ilişkin üniversitelerin açılmasıyla ilgili güncel tartışmalara göre, hem işgücü piyasası hem de eğitim politikası açısından, yurtdışında edinilmiş olan akademik diplomalar Almanya'da resmen (tam olarak ya da kısmen) kabul edilebilecektir.

ProSALAMANDER Pilot Projesine İlişkin Veriler ve Gerçekler

Aşağıda sunulan ProSALAMANDER pilot projesi ("Programm zur Stärkung ausländischer Akademiker durch Nachqualifizierung an den Universitäten Duisburg-Essen und Regensburg"/"Duisburg-Essen ve Regensburg Üniversitelerinde Ek Vasıflandırma Yoluyla Yabancı Akademisyenlerin Güçlendirilmesi Programı"), başlangıçta anlatılan sorunlara dayanmaktadır. Bir taraftan yabancı yüksek öğrenim başarılarının tanınması, diğer taraftan edinilen akademik niteliğin tam olarak, en kısa sürede Alman yüksek okul diplomasının elde edilebilmesi için yolların aşılması ve araştırılması gerekir. Bunun dışında araştırılması ve aşılması gereken yollar ise, belirlenen hedef kitle için burs bulma aşamasıdır. Ocak 2012'den bu yana, bu dört yıllık proje Mercator Vakfı tarafından destekleniyor. İki üniversitenin işbirliğiyle iki ayrı bölgede ve farklı programlar doğrultusunda yürütülüyor (bkz. Jacob et al. 2014).

Bu proje yurtdışında iki yıllık öğrenimini tamamlayan öğrencinin edindiği akademik niteliklerin Almanya'daki lisans ya da yüksek lisans programının üç sömestrine denk sayılmasını içermektedir. Bu amaçla, yurtdışında edinilen karşılaştırılabilir sınav sonuçlarının akademik durumuna göre sayılmakta ve akademik öğrenim programının farklı ve uzman olmayan unsurları da göz önünde bulundurularak katılımcılar için bireysel programlar oluşturulmasıdır. Böylece pilot proje, aktarılabildiği bir prosedür bilgi edinmeyi, bir taraftan, Alman üniversite sisteminin içerisinde karmaşık bir sorun teşkil ediyor olsa da, yabancı diplomaların denkliğini, diğer taraftan yabancı akademisyenlerin diplomalarının Alman diplomalarına eşdeğerini kazanmasını amaçlıyor. Bunun için, özellikle gerekli yeterlilik ya da uyumlandırmadan sonra gerekli önlemler alınmalıdır. Bu pilot projede 64 öğrenciye burslarla destek veriliyor, çünkü katılımcılar içinde farklı iş koşullarında çalışan ve kendi geçimlerini, belli durumlarda da ailelerinin geçimini sağlayamayan birçok kişi bulunuyor. Belirlenen amaçlara ulaşmak için her iki üniversitede eşgüdümlü bir Denkleştirme Merkezi oluşturuldu. Bu Denkleştirme Merkezi'nin bünyesinde farklı başvuru düzeylerini inceleme

ve sonraki işlemleri düzenleme için bir danışmanlık bulunuyor. Edinilen akademik niteliğin kendisi de, farklı talep odaklı boyutlarda gerçekleştiriliyor. Bu durum üç yönlü bir yaklaşımla ele alınıyor: Sonradan edinilen başarılı niteliğin yanı sıra dilsel ve metodolojik eksiklikler ve ihtiyaçlar tanımlanıyor ve olabildiğince telafi ediliyor.

1. Mesleki Nitelik Edinimi

Programa katılanlar için en kısa zamanda kendi özgü alanlarında Alman diplomasına ulaşabilmeleri için bir eğitim programı sunuluyor. Yurtdışında elde ettikleri derecelere göre, 2-4 sömestri kapsayan kişisel bir eğitim programı düzenleniyor. Konuya özel destek ve danışmanlık görevleri için mahallinde muhatap bir kişi bulunmaktadır. Ayrıca uzmanlık eğitiminde bütüncü yaklaşım izlenmektedir, yani programa katılanlar edinilen akademik nitelik için gerekli olan derslere normal öğrencilerle birlikte katılabiliyorlar.

2. Dilsel Nitelik Edinimi

Dilsel çalışmasına yardımcı olmak üzere daha önceden geliştirilmiş olan eğitim yaklaşımları ve yöntemleri ile eğitim araçları öngörülen hedef grubu için yeterli olmadığı gibi, ne etkin dil becerileri ne de özel zorluklar hesaba katılmamaktadır. Burada ProSALAMANDER devreye giriyor: Yükseköğretim eğitimi eşliğinde derinlemesine dil bilgisini ve çalışma tekniklerini öngören, öğrenimin başarıyla bitirilmesini ve sonrasında akademik alanda meslek edinilmesini hedef alan önerileri sunuyor.

3. Metodolojik Nitelik Edinimi

Metodolojik nitelik edinimi önerisi, Alman eğitim sistemine ve meslek hayatına hazırlanmasına yardımcı oluyor; karşılaşılabilecek olan öğrenim yapısına ve kültürüne alışmasını sağlıyor. Bununla birlikte ilgili üniversite düzeni ve iş çalışmaları da başarılı bir eğitim için bilinmesi gereken ön koşullardan biridir. Burada birleştirilen destek önerilerine ait olan kurslardan bazıları şunlardır: Bilimsel çalışma, öğrenim ve meslek için kültürlerarası iletişim yeteneğinin geliştirilmesi, iş görüşmeleri için hazırlık. Bu kurslar üniversitenin merkezi hizmetleriyle (Akademik Danışmanlık Merkezi, Seçmeli Araştırma Enstitüsü) (Akademisches Beratungszentrum, Institut für Optionale Studien) birlikte düzenleniyor. Alman işgücü piyasasında başarı için önemli olan meslek dışı nitelikler geniş kapsamlı değildir. Burada beklenen şey, temel becerilere sahip olunmasıdır.

ProSALAMANDER Program Katılımcılarının Çeşitliliği

ProSALAMANDER projesine katılan 60'a yakın katılımcının kökenleri, yaşları, aile sorumlulukları ve öğrenim ya da meslek tecrübeleri birbirinden çok farklıdır. Adayların ortalama yaşı 35'dir (yaş aralığı 24-54 arasındadır) ve 2012 yılında Duisburg-Essen'de katılanların her birinin farklı ülkelerden gelmiştir. Bu durum, özellikle başlangıç aşamasında ve uygun hizmetlerin değerlendirilmesinde, ayrıca hedef kitlenin dilsel ve uzmanlık desteğinde Denkleştirme Merkezi'ne çok büyük sorumluluklar yüklemiştir.

Ayrıca bu grubun çeşitliliği farklı yaşam durumlarını da ifade ediyor. Bu, genel göç koşulları kadar "geliş bölgeleri"yle, yani sosyal bağlılıkla da ilgilidir. Öğrenim tecrübesi ve kısmen de olsa meslek tecrübesi de farklı kültürlerin özelliklerini ve geleneklerini taşır ve yansıtır. Bu nedenle, edinilen uzmanlık, metod ve dilsel nitelik gereksinimi öğrenciler için özelleştirilmesi gerekir. Çoğu kez Almanya'daki

şansızlık ve umutsuzluk deneyimleri yaşamış olan ve belki de Almanya'yı "son şans" olarak tanımlayan heterojen öğrenci gruplarında motivasyon ve öğrenme isteği çok yüksek düzeydedir. Ayrıca –"normal öğrenciler"den farklı olarak– yüksek öğrenimin dışında aileye ya da işverene karşı büyük bir sorumluluk taşımaları öğrenimde esnekliği kısıtlamaktadır. Bu nedenle, yeni kurs ve danışmanlık hizmetleri, sadece içerik olarak değil, aynı zamanda örgütsel olarak da geliştirilmesi gerekiyor. Ama aynı zamanda ProSALAMANDER proje katılımcıları için söylenmesi gereken durum, Alman üniversite diplomasına sahip olabilmek hedefinin çok çalışma gerektirdiğini, ama üniversite öğreniminin özgüven değerinin yükselmesinde de bir gerekçe olarak algılandığıdır.

İlk Sonuç

Danışmanlık ve nitelik edinimi önerileri arasındaki bağlantı ProSALAMANDER projesinin başarısında vazgeçilmez olduğunu kanıtladığı gibi, yükseköğretimde yeni hedef grupları oluşumu için bir model oluşturuyor.

Dilsel danışma ve nitelik ediniminde birimlerinin işbirliği, burada özellikle bireysel konular ve disiplinler arası metodolojik önerilerin yararlı olduğu kanıtlanmıştır: Genellikle öğrencilerin dil yetersizliğinin, mesleki açıdan olduğu kadar genel yükseköğretim açısından sorunlar yarattığı defalarca saptanmıştır. Üniversite bölümlerindeki danışmanlık birimleri, üniversite çapında yeni hedef kitlenin özel ihtiyaçlarına karşılık verilmesine ve yeni itme sağlanmasına katkı vermektedir.

ProSALAMANDER'in attığı adımlar, mümkün olduğu kadar kişisel öğrenim tasarım çalışmalarının daha da esnekleştirilmesine, özellikle gelecek yıllarda üniversitelerde yeni katılımcılar için bir kapı açılmasına itme vermektedir. Böylelikle ProSALAMANDER gibi programlardan yenilikler doğabilir, örneğin öğrenimde zaman ve yer açısından yeni boyutlar açabilir ve öğrencilerin bilgi paylaşımını forumlar üzerinden yapabilmelerini sağlayabilir. Heterojen hedef kitlenin özel ihtiyaç ya da durumlarına uyum sağlayabilmek ve gerektiğinde yarı ya da tam zamanlı çalışmaya geçişlerinde kolaylık sağlamak için öğrenim biçimlerinin oluşturulması ve pekiştirilmesi yönündeki gereken adımlar atılması gerekir (örneğin karma eğitim birimleri ya da uzaktan/yarı uzaktan e-öğretim biçimleri, yaşit eğitim, probleme dayalı öğretme ve öğrenme etkileşimleri).

Burada merkezi öneme sahip olan öğrenime başlanmadan önceki zamandır ve bu zaman da, dilsel nitelikleri ya da metodolojik ve teknik hazırlık kurslarını kapsar. Böylece öğrenciler öğrenimin başlangıçtan önce üniversite ile tanışacakları için öğrenime giriş dönemi hafifletilmiş olur.

Kaynakça

Die Beauftragte der Bundesregierung für Migration, Flüchtlinge und Integration (2007): 7. Bericht der Beauftragten der Bundesregierung für Migration, Flüchtlinge und Integration über die Lage der Ausländerinnen und Ausländer in Deutschland. Berlin.

Englmann, Bettina; Müller, Martina (2007): Brain Waste. Die Anerkennung von ausländischen Qualifikationen in Deutschland. Augsburg: Tür an Tür Integrationsprojekte. [online: <http://www.berufliche-erkennung.de/index.php/brain-waste>, 21.10.2013]

Jacob, Anna Katharina; Hermann, Julia; Schmidt, Eva (2014): Nachqualifizierung für ausländische Akademikerinnen und Akademiker – Erste Erfahrungen aus dem Projekt ProSALAMANDER an der Universität Duisburg-Essen. In: Heese et al. (Hg.) Migration und Hochschule. (im Erscheinen)

¹ Bu sorunsal için bkz. Federal Hükümet Göç, Mülteciler ve Entegrasyon Temsilciliği (2007), s. 77.

Gitmek mi Zor, (Kalmak mı) Dönmek mi? II

Levent ERÇİN

TRT Türkiye'nin Sesi Radyosu'nda, Temmuz 1992-Aralık 1993 tarihleri arasında, yapıcılığını üstlendiğim, *Gençliğin Sesi* adını taşıyan programı hazırlarken, Türkiye'ye kesin dönüş yapmış, o yıllarda üniversitede okuyan yaklaşık 200 genç ile görüşmüştüm. Amacım, Türkiye'ye kesin dönüş yapan ailelerin çocuklarının, dönmeden önce ve Türkiye'ye döndükten sonraki şartlarını ortaya koyabilmektir. Gençlerin, dönmeden önce Türkiye ve Türk kültürü ile olan ilişkilerini, bir önceki bölümde anlatmıştım.

Bu bölümde, görüştüğüm gençlerin anlatımlarından yola çıkarak, Türkiye'ye kesin dönüş sonrası yaşanan güçlükleri değerlendirmeye çalışacağım.

1992-1993 yıllarında üniversitede olan ikinci kuşak gençlerin büyük bir bölümü, ilkokul çağlarında Türkiye'ye dönmüştü; bu tarih de 80'li yılların ortalarına rastlıyor. Bu noktada, gurbetçilerin çoğunluğunun yaşadığı Almanya'da, 80'li yılların ortalarında gerçekleşen bir olguyu hatırlamamız/hatırlatmamız gerekiyor.

1983 yılının Haziran ayında, Alman Hükümeti tarafından bir kanun teklifi gündeme getirildi. Söz konusu teklif, Yugoslavya, Kore, Fas, Portekiz, İspanya, Tunus ve Türkiye'den gelen işçilerin, aileleri ile birlikte, ülkelerine dönmelerini özendirerek bazı tedbirler içeriyordu. Kanun teklifinin hazırlandığı dönemde Almanya'da, 120 bini Türk olmak üzere, yaklaşık 300 bin yabancı işsiz'di. Teklif hazırlanmadan önce ayrıntılı bir hesap yapılmış, yabancı işsizlerin kısa sürede 'geriye gönderilmeleri' halinde, Alman ekonomisinin, orta vadede rahatlayacağı öngörülmüştü. Dönemin Federal Almanya Çalışma ve Sosyal Düzen Bakanı Norbert Blum, bu 'kâr-zarar' hesabını şu sözlerle ifade ediyordu: "...Prim verir gönderirsek 220 milyona malolacak. Burada kalırlarsa maliyetleri 320 milyondur. Emeklilik sigortası, işçi kesintilerini öderse 680 milyon, yok burada kalıp emekli olurlarsa 2,5 milyar lira verecek..."

Bu insani(!?) yaklaşım, dönemin Alman Parlamentosunda genel kabul gördü ve yabancı işçilerin geriye dönüşünü özendiren tedbirler içeren; sonrasında '*Blum Kanunu*' olarak anılan kanun kabul edildi.

1984 yılında Avrupa'dan Türkiye'ye yaklaşık 250.000 kişi kesin dönüş yapmıştı. 213.469 kişi '*Blum Kanunu*' sonrası Almanya'dan dönenlerdi.

Bu açıklamaya/hatırlatmaya ihtiyaç duyduk çünkü 'Uyum Kursları'ndan söz etmek istiyoruz.

Bir yılda 250 bin kişilik bir 'tersine göç' ile karşılaşan Türkiye, dönemin şartlarında olabildiğince hızlı tedbirler almaya çalışmıştı. Öncelikle eğitim çağındaki çocuk ve gençlerin, Türkiye'deki eğitim sistemine yerleştirilmeleri ve o sisteme uyum sağla-

maları gerekiyordu. Bu amaçla, yaz döneminde, geriye dönen çocuk ve gençler için 'Uyum Kursları' düzenlendi. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen bu kurslarda, gençlere, 'hızlandırılmış Türkiye ve Türk Kültürü' eğitimi verildi.

'*Gençliğin Sesi*' programı kapsamında görüştüğümüz gençlerin büyük bölümü bu kurslardan yararlanmışlardı(!); ancak ne yazık ki olumlu bir tek unsur hatırlamıyorlardı. Anlattıklarını şu kelimelerle özetlemek mümkün: Aşağılanma, azarlanma, baskı...

Dilini zor konuştuğunuz, kültürünü, adetlerini, günlük yaşam alışkanlıklarını bilmediğiniz, kolunuzdan tutularak götürüldüğünüz bir ülkede, ilk günlerinizde, birisi karşınıza geçip, elinize tutuşturduğu kâğıtta yazılı olan 'Milli Marş'ın on kitesini ezberlemenizi isterse, siz ne hissederdiniz?

Mikrofona 'uyum kursu anıları'nı anlatan gençler, o dönemdeki duygularını/isteklerini iki kelimeyle ifade etmişlerdi: Geri dönmek...

Uyum kurslarını yaşamış gençler, o günlere ilişkin kendilerini sevindiren olumlu bir izlenimlerini de aktarmışlardı: Yalnız olmadıklarını görmek.

Kendileri gibi Türkçeyi düzgün konuşmayan, kıyafetleri, davranışları yadırganan, ürkek, şaşkın yaşıtlarını görmüş ve sevinmişlerdi: Tek suçlu/kusurlu(!) kendileri değildi.

Son olarak, iyi niyetli düzenlenmiş uyum kurslarının, katılan çocuk ve gençlerin büyük bir bölümü için, Türkiye'deki ilk travma olarak hatırladığını söyleyerek bu konuyu kapatalım.

Aileleri İstanbul ve Ankara'ya yerleşmeye karar veren çocuklar şanslıydı. Çünkü bu iki kentte, Almanca öğretim veren Anadolu Liseleri vardı ve geri dönen ikinci kuşakların bu okullara yerleştirilerek daha çabuk, kolay uyum sağlamaları hedeflenmişti. İlk dönemde iki ilde 5 adet olan Anadolu Liseleri, sonraları başka illerde de açıldı ve farklı kentlere yerleşen ikinci kuşak gençler için uygun bir seçenek olarak sunuldu.

1992-1993 yıllarında, *Türkiye'nin Sesi Radyosu*'nda yayınlanan '*Gençliğin Sesi*' programı kapsamında görüştüğümüz gençlerin, yaşadıklarına ilişkin anlatımlarındaki ortak noktaları belirlemeye çalıştığımızı ilk bölümde söylemiştik. Türkiye'ye dönmeden önceki dönemlerdeki benzerlikleri anlatmıştık.

Türkiye'deki ilk dönemlerine ilişkin anıları da ortaklı. Görüştüğümüz gençlerin hemen hemen hepsi, Türkiye'de okula başladıkları günü unutamadıklarını söylemişlerdi. Elleri ayakları titreyerek götürüldükleri okulda, ya kıyafetleri nedeniyle, ya öğretmene ismiyle hitap ettikleri için, ya dertlerini kırık bir Türkçeyle anlatmaya çalıştıklarından ya da kurallara uygun olmayan saç-

kesimleri nedeniyle, aşağılanmış, azarlanmış, dalga geçilmiş ve hatta tokatlanmışlardı. Ortak duygu ve istekleri yine aynıydı: Hemen, en kısa zamanda, mutlaka 'geri dönmek'.

Bizimle görüştükleri sırada, biriktirdikleri anıları, öfkeyi, hayal kırıklıklarını, birbirlerinden cesaret alarak ve birbirlerini tamamlarak, coşkuyla anlatıyorlardı. Hep öyle olmadıklarını daha sonra anladık. Çalışma alanlarımızdan birisi olan Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümünde, o dönemdeki bölüm Başkanının kahve içme davetini kabul edip gözlemlerini sorduk. Deneyimli akademisyen, çocukların şen şakrak, konuşkan hallerinin yanıtıcı olduğunu, bu durumun, bölümün koridorları için geçerli olduğunu söyledi. Ortak kaygıları, sıkıntıları, öfkeleri olan ve daha da önemlisi kendilerini rahatça ifade edebildikleri ortak dilleri olan gençler, dış dünyadan göreceli olarak 'uzak', 'yalıtılmış' bir ortamda bir araya geldiklerinde, kendilerini daha rahat ifade ediyor, gülüyor, şakalaşıyor ya da yüksek sesle konuşabiliyorlardı. Okulun bahçesine, diğer bölümlerden öğrencilerle bir araya geldikleri ortamlarda ise kabuklarına çekilmiş, gerekmedikçe konuşmayan, Türkçe konuşması gerektiğinde ise olabildiğince az kelimeyle kendisini ifade etmeye çalışan, ürkek ve kendine güveni olmayan kişiler haline dönüşüyorlardı.

Görüştüğüm gençlerden, görüşme sonunda, kendilerini değerlendirmelerini/tanımlamalarını istemişim. Amacım, 'arada kalmışlık' sürecinin devam edip etmediğini ortaya koyabilmektir.

Gençlerin büyük bir bölümünün, heyecanla ve net ifadelerle anlattıklarını şöyle özetlemek mümkün: Türkiye'ye uyum sağlamış; geç tanımış/öğrenmiş -öğrenmeye devam ediyor- olmakla birlikte, Türk kültürünü içselleştirmişlerdi. Zaman zaman çevreyle ilişki kurmakta güçlük çekseler, olanı biteni bir Alman (Fransız, Hollandalı vb.) gibi değerlendirse de, Türkiye'de olmaktan mutluydular. Türkiye'ye gelmiş/getirilmiş olmaktan pişman değillerdi. Ara sıra çocukluklarının geçtiği yerleri özleseler de kesinlikle geriye dönmek istemiyorlardı. 'Arada kalma' duygusunu aşmış ve -Türkiye'de yetişen gençlerden biraz farklı olsalar da- kendilerini kesinlikle 'Türk' olarak tanımlıyorlardı.

Kendilerini net ifade eden gençlerle daha uzun konuştuğumda, öğretmenleri, kuzenleri, arkadaşları ve sorunu fark eden anne/babaları konusunda şanslı olduklarını gördüm. Yardım ve destek almışlardı.

Kimliği, geri dönme isteği, Türkçe ve Türkiye ile ilişkisi konusunda net sözler söyleyemeyen gençler ise genellikle yalnız kalmış/bırakılmış, yaşamına el yordamıyla yön vermeye çalışıyorlardı.

Gençliğin Sesi programını hazırladığım, gençlerle görüştüğüm yıllarda Türkiye'de kişisel bilgisayar ve internet kullanımını yaygın değildi. Olabildiğince akademik kaynak bulmaya çaba gösterdim, ancak hayal kırıklığına uğradım. Günümüzde, her konuda akademik çalışmalara, internet üzerinden ulaşabilmek mümkün. Ancak bu satırların yazıldığı günlerde bile geriye dönenlerle ilgili yeterince araştırma yok ne yazık ki. Az sayıdaki araştırmalara ilişkin makalelerde de bu gerçek vurgulanarak söze başlanıyor.

Ben, 1992-1993 yıllarında, -eğitimlerini devam ettirebildikleri için- göreceli olarak şanslı kabul edilebilecek gençlerin bir bölümü ile görüşmüştüm. O gün de sonraki dönemlerde ve bugün, eğitimini sürdürme şansı bulamamış, belki erken yaşta evlenmiş/evlenmek zorunda kalmış, yaşadığı olumsuzluklar nedeniyle ruhsal hasar görmüş, yaralı birçok genç/(sonrasında) yetişkin insan olduğundan eminim.

Bugün hâlâ Türkiye'de yurtdışı göçten geriye dönenlerle ilgili yerleşmiş, kurumsallaşmış bir yardım/destek organizasyonu yok. Geriye dönenler, 30 yıl öncesinde olduğu gibi, yaşamları konusunda sağlam planlar, düzenlemeler, yatırımlar yapmadan, coşkuyla geri dönüyor. Birçoğu, özellikle ilk dönemde karşılaştıkları güçlükler nedeniyle çocuklarıyla yeterince ilgilenemiyor. Geldikleri ülkelerde çok yaygın olan sosyal danışmanlık hizmeti Türkiye'de ne yazık ki yeterli değil. Çocuklar ve gençler, kendilerine vakit ayırıp onlarla ilgilenilecek öğretmenlerle karşılaşabilirlerse, kendilerini küçümseyip aşağılamadan ilişki kurarak arkadaşlar bulabilirlerse sorunlarını daha kolay aşabiliyorlar.

Türkiye'de yaşayan ikinci-üçüncü kuşak sayısını bilmiyorum. Onlar aramızda yaşamlarını sürdürüyor. Zaman zaman Almanca bir kelimeyi bir Almandan daha güzel telaffuz ettiklerinde, farkında olmadan 'Ah zo!' diye tepki gösterdiklerinde, belki daha önce hiç duymadıkları Türkçe bir kelimeyi yanlış telaffuz ettiklerinde, onların, yurtdışından gelmiş/getirilmiş biraz farklı, çok kırılmalı, yetenekli, iki dilli, (gizlemeye çalışsalar da) iki kültürlü gençler olduğunu anlayabiliyoruz.

Birçoğunu yakından tanımış, halen çevresinde bu türden gençler bulunan birisi olarak, ikinci ve üçüncü kuşakların, hem Türkiye'de, hem de buldukları ülkelerde, Türkiye ve Türk halkı için tanımlanması güç bir zenginlik olduğunu biliyorum. Sahip olup da kıymetini bilmediğimiz birçok kaynak gibi, bu zenginlik de değerlendirileceği zamanı bekliyor.

Sonsöz: Bir kültürün yazılı ve sözlü kaynaklarına ulaşmanın ilk ve en temel yolu 'dil'dir.

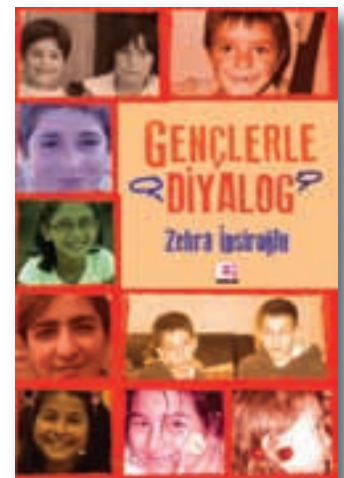
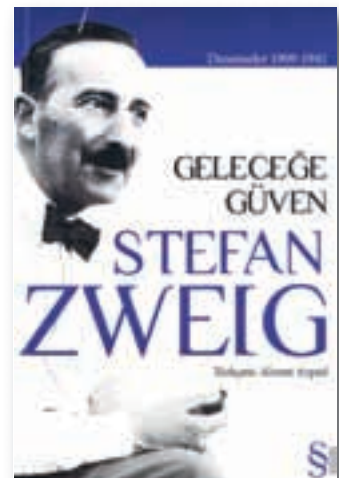
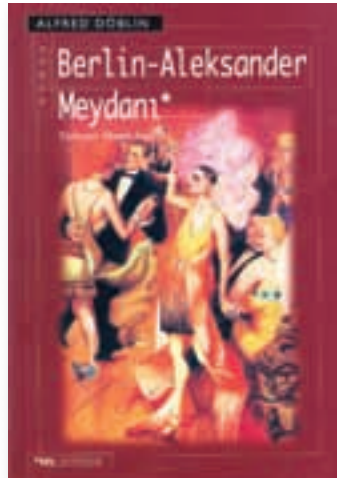
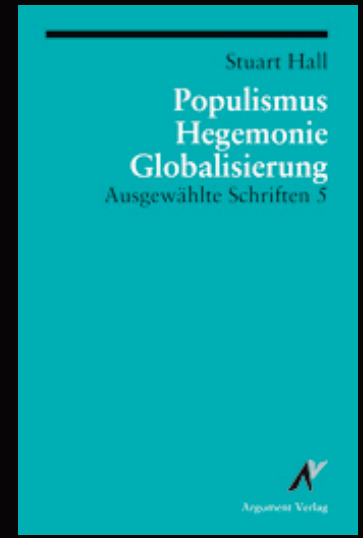
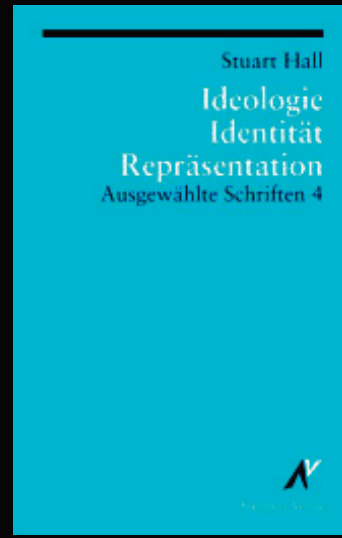
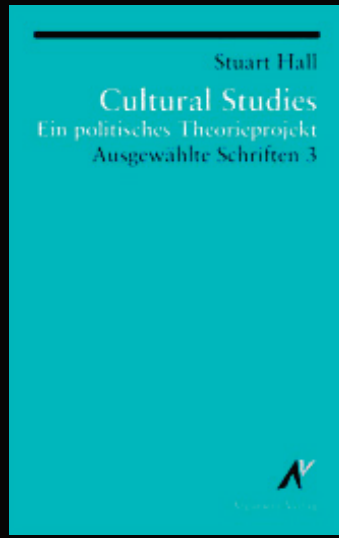
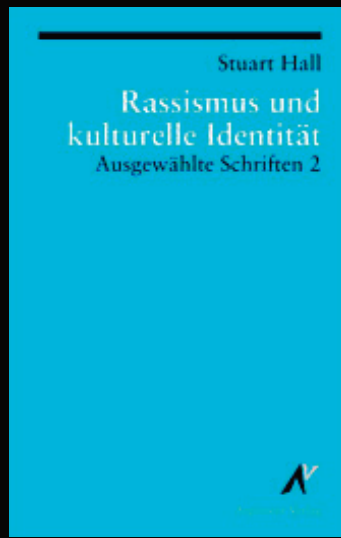
Stuart Hall

(3 Şubat 1932 – 10 Şubat 2014)

“Ben biraz İskoç, biraz Afrikalı, biraz Portekiz Yahudisiyim. 21. yüzyıl insanının prototipi gibiyim. Dünya üzerindeki en incelikli biçimde ayrılmış sınıf ve kast sistemi içinde yaşadım. Ailemden üç ton daha siyahtım. Kendime dair öğrendiğim ilk sosyal gerçeklik bu oldu. Sömürge Jamaika’da en önemli sorun, ten renginin tonuydu. Ten renginden hangi sınıfa ait olduğun, eğitim düzeyin, toplumsal statün okunabilirdi. Bunun her zaman bilincinde oldum.

Martinikli yazar Franz Fanon, üniversite için Fransa’ya gönderilmişti. Ünlü bir psikiyatrist oldu. Bir gün, bir Fransız kadın ve kızı sokakta yürürken küçük kız parmağıyla Fanon’u göstererek yüksek sesle ‘anne, bak, zenci’ demiş. ‘O anda’ diyor Fanon, ‘orada bir insan olarak varolmadığımı hissettim.’ Avrupalıların bakışlarında tamamen öteki olarak sabitlenmişti, beyaz bir maskenin içine hapsolmuş siyah tenli birisi olarak.”

Stuart Hall, 1932 yılında Jamaika’da doğdu. 1951 yılında İngiltere’ye geldi. 1960 yılında yayınlanmaya başlayan *New Left Review*’in ilk editörlerinden oldu. 1964 yılında İngiltere-Birmingham Üniversitesi’nde “Çağdaş Kültür Araştırmaları Merkezi”ne katıldı. 1968-1979 yıllarında Merkez’in başkanlığını yürüttü. 1979 yılında Açık Üniversite’de toplumbilim profesörü olarak çalışmak için başkanlıktan ayrıldı. 1997 yılına kadar Açık Üniversite’de çalıştı ve emekli oldu.

"All the News
That's Fit to Print"

The New York Times

VOL. CLXIII . . . No. 56,423

© 2014 The New York Times

TUESDAY, FEBRUARY 25, 2014

Türkler Sansasyonel Politik Diziye
KilitlendilerTim Arango, *The New York Times*, 25 Şubat 2014

Türkler iyi pembe dizileri her zaman sevmiştir. Yıllar önce "Dallas"a düşkünlük ve belli yaştaki Türkler hala çok içki içen bir kadından, dizideki ayyaş karakter Sue Ellen'dan söz ediyorlar. Daha yakın tarihte ise, Osmanlı sultanının hareminde geçen entrika ve aşk konulu Türk dizisi "Muhteşem Süleyman", Türkiye'de ve Ortadoğu'da bir tutku haline geldi.

Ama şu anda izlenecek dizi, bir yolsuzluk skandalıyla başlayan ve sızdırılmış telefon konuşmalarından oluşan, sürekli bir dizi gibi oynanan Türkiye'nin kendi siyasal krizidir. En sansasyonel olanı, Pazartesi gecesi (24 Şubat) yayınlanan, açılan yolsuzluk soruşturması konusunda endişeli olan Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın evdeki on milyonlarca doları çıkarması için oğluyla yaptığı konuşmanın yer aldığı ses kayıtları oldu.

Başbakanlık bürosu, uydurma olduğunu söyleyerek bu son bomba açıklamayı reddetti. Ama bu son ses kaydı, Aralık ortasında Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın çalışma arkadaşlarının bürolarına ve evlerine yapılan şafak baskınıyla kamuoyunun öğrendiği yolsuzluk skandalından beri Türkiye'yi saran kriz duygusunu kaçınılmaz olarak artırmıştır.

Bu siyasal kriz, daha şimdiden Türkiye'nin sorunlu ekonomisine zarar vermiştir. Muhalefet milletvekilleri, ya istifa et ya da "helikopterle" ülkeyi terk et diyerek hükümeti istifaya çağırırken Türk parası yeniden değer kaybetti.

Pek çok Türk için ulusal takıntı haline gelmiş dizinin son bölümü beklendiği gibi Pazartesi gecesi yayınlandı. Ana akım medyası büyük ölçüde sessiz kalırken sosyal medya bunla çalkalandı. Orijinal ses kayıtları pek çok internet kullanıcısı için erişilemez hale geldi.

Erdoğan da sessiz kalmadı. Başbakanlık bürosu hızla bir açıklama yayınladı: "İnternette yayınlanan Recep Tayyip Erdoğan ile oğlu arasında geçtiği iddia edilen telefon kayıtları, ahlaksızca bir montaj ürünüdür ve tümüyle yalandır".

Açıklamada yasal yollara başvurulacağı söylendi. "Türkiye Cumhuriyeti başbakanına karşı bu kirli komployu tezgahlayanlar yasalar içinde hesap verecektir" denildi. Ayrıca Recep Tayyip Erdoğan, gece yarısı kendi istihbarat şefi ve içişleri bakanıyla toplantı yaptı.

Türk kamuoyu, hükümetin krizi durdurmak için aldığı agresif adımlar nedeniyle bundan sonra ne olacağını merak edi-

yor. Ankara şimdiye kadar yüzlerce savcıyı ve binlerce polisi temizledi, internet sansürüne izin veren ve hükümetin yargı üzerindeki denetimini artıran yeni yasalar çıkarttı. Bu iki yasa yurtdışında geniş ölçüde kınandı.

Yolsuzluk soruşturması on yıllık Erdoğan iktidarına karşı en büyük meydan okuma. Hükümet, bu soruşturmanın Pennsylvania'da sürgünde yaşayan müslüman vaiz Fethullah Gülen'in takipçileri tarafından tertiplenmiş bir komplolar olarak ilan ederken, Fethullah Gülen bu iddiaları kesin bir dille yaladı.

Yine de pek çok analist, Gülen yandaşlarının, Türk devletinin içinde eğer isterlerse çok büyük zararlar verebilecek konumlarda bulduklarını söylüyorlar. Aslında kriz, mevcut islamcı hükümet koalisyonu içinde bir zamanlar müttefik olan Gülen ile Erdoğan arasındaki bozulmadan kaynaklanıyor. Pek çok Türk, onların şimdi bir iktidar mücadelesi içinde olduklarını söylüyor.

İstanbul'un zengin semti Etiler'de kadın elbiseleri butiğinde çalışan İnce Ünal'dı, en son sızdırılan bantlardan sonra, "bu bantların gerçek ya da sahte olduğunu bilmenin bir yolu yok" diyor ve ekliyor, "Biz, çok karanlık iki gücün savaşına doğru sürükleniyoruz."

Washington'da bulunan Gülen'in onursal başkanlığını yaptığı dinler arası işbirliği merkezi Rumi Forum Salı gecesi bir bildiri yayınlarak, "Sayın Gülen'in başbakan ile oğlu arasında dün yayınlanan telefon kayıtları dahil hiçbir telefon kaydıyla ilgili olmadığını" söyledi.

Skandal ve ortaya saçılma biçimi, pek çok Türk için meşgale kaynağı oldu. Salı günü, yani son ses kayıtlarının yayınlandığı sırada İstanbul'da yaşayan romancı Kaya Genç *Paris Review* için yazısını hazırlıyordu. Ama Erdoğan'ın AKP milletvekillerine yaptığı konuşmayı izlemek için televizyonuna yapışıp kaldı. Genç, skandalın patirtisi içinde kendi yazısına yoğunlaşmaya çalışırken ünlü Türk romancısı Ahmet Hamdi Tanpınar'ın komik romanı "Saatleri Ayarlama Enstitüsü" romanı aklına geldi: "Türkiye, kendi çocuklarına, kendi sorunları dışında hiçbir şeye endişe edilmesine izin vermez."

Ve Genç ekledi: "İzlediğim bir televizyon dizisi sonrasındaki gibi. Sabah kendi dünyanıza dönersiniz ve 'Bütün bunlar neydi?' diye sorarsınız. Ama akşamları o sizi eğlendirir. 'Muhteşem Süleyman' tüm bun-

ların tek rakibi."

Pazartesi gecesi Alman Marshall Fonu'nun Ankara yöneticisi Özgür Ünlühisarcıklı bir kitap okuyordu ve bir geceliğine sosyal medyadan ayrı kalmaya çalışıyordu. Birden elektrikler gitti. Yapacak bir şey olmadığından *Twitter*'e girdi ve gördü ki, son yayınlanan ses kayıtları üzerine ortalık birbirine girmişti. "Herkes gibi şok oldum. İlk tepkim, olası sonuçlarından korkmak oldu." Ve ekledi, "Eğer bu kayıtlar gerçekse, Türk toplumunda güvensizlik daha da artacaktır."

Ufukta bir dizi seçim var. Mart ayında yerel yönetimler için oy verilecek. Pek çok Türk daha çarpıcı bantların yayınlanmasını bekliyor. Öyle görünüyor ki, herkes Türk siyasal tarihinin, özellikle seçim zamanlarının

sıradan bir olgusu olan seks kasetlerinin ortaya çıkmasını bekliyor. Daha şimdiden bazı üst düzey yöneticilerin seks kasetleri, bugün yayınlanmasa da bazı yayın organlarına servis edildi bile. Bunların sosyal medyada gösterime girmesi an meselesi.

Salı gecesi İstanbul Kadıköy'de binlerce protestocu hükümet istifa sloganları attılar. Bunlar göz yaşartıcı gaz ve tazyikli su ile dağıtıldı.

Skandalın haftalar sonra insanların bunlara karşı duyarsızlaşacağı söyleniyor. "Benim için Erdoğan ile oğlu arasındaki konuşmaları duymak bir sürpriz olmadı." diyor sinema sektöründe çalışan Aziz Burak Kunduz, "Hemen hemen duyarsızlık durumu. Önemli zamanlarda toplum olarak geriye gidiyoruz."

